

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 18ης Ιουνίου 2013*

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου — Απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ — Προσφυγή ακυρώσεως — Προθεσμία ασκήσεως προσφυγής — Εκπρόθεσμο — Απαράδεκτο — Καθορισμός των τιμών και κατανομή των αγορών — Απόδειξη της παραβάσεως — Δικαιώματα άμυνας — Ορισμός της σχετικής αγοράς — Πρόστιμα — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων»

Στην υπόθεση T-404/08,

Fluorsid SpA, με έδρα το Assemini (Ιταλία),

Minmet financing Co., με έδρα τη Λωζάννη (Ελβετία),

εκπροσωπούμενες από τους L. Vasques και F. Perego, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον V. Di Bucci και τις C. Cattabriga και K. Mojzesowicz,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2008) 3043 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/39.180 – Φθοριούχο αργίλιο), όσον αφορά σύμπραξη στην παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου για τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς και, επικουρικώς, αίτημα μείωσης του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi (εισηγητή), πρόεδρο, I. Labucka και S. Frimodt Nielsen, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Ιουνίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

I – Πραγματικά περιστατικά

- 1 Η απόφαση C(2008) 3043 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/39.180 – Φθοριούχο αργίλιο) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), αφορά σύμπραξη στην παγκόσμια αγορά φθοριούχου αργιλίου για τον καθορισμό των τιμών και την κατανομή των αγορών σε παγκόσμια κλίμακα, στην οποία φέρονται να μετείχαν ενεργώς οι προσφεύγουσες Fluorsid SpA και Minmet financing Co. (στο εξής: Minmet).
- 2 Η Fluorsid είναι εταιρία ιταλικού δικαίου που παρασκευάζει και πωλεί παράγωγα φθορίου, ειδικότερα φθοριούχο αργίλιο. Η Minmet, εταιρία με έδρα την Ελβετία, αποτελεί τον κύριο μέτοχο της Fluorsid, με μερίδιο συμμετοχής ανερχόμενο στο 54,844 %, καθώς και τον αποκλειστικό εμπορικό αντιπρόσωπο της για την πώληση φθοριούχου αργιλίου σε ολόκληρο τον κόσμο, εξαιρουμένης της Ιταλίας.
- 3 Η Boliden Odda A/S (στο εξής: Boliden) είναι νορβηγική επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην παραγωγή και πώληση ψευδαργύρου και φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Στις 23 Μαρτίου 2005, η Boliden υπέβαλε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αίτηση απαλλαγής από το πρόστιμο κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση για τη συνεργασία). Τον Απρίλιο του 2005, η Boliden παρέσχε διευκρινίσεις και συμπληρωματικές πληροφορίες ως προς τη συμμετοχή της σε σύμπραξη στην αγορά του φθοριούχου αργιλίου ενώ προέβη και σε προφορικές δηλώσεις. Στις 28 Απριλίου 2005, η Επιτροπή χορήγησε στην Boliden υπό όρους απαλλαγής από την επιβολή προστίμου δυνάμει της παραγράφου 8, στοιχείο α', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία (αιτιολογική σκέψη 56 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 4 Στις 25 και 26 Μαΐου 2005, η Επιτροπή διενήργησε ελέγχους, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), στις εγκαταστάσεις των Ευρωπαίων προμηθευτών φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 57 της προσβαλλομένης αποφάσεως), και ειδικότερα στις εγκαταστάσεις των Fluorsid, Alufluor AB, Derivados del Fluor SA και CE Giulini & C. Srl.
- 5 Στις 23 και στις 31 Αυγούστου 2006, η Επιτροπή κάλεσε σε ακρόαση τον Ο, πρώην εμπορικό διευθυντή του τμήματος φθοριούχου αργιλίου «Noralf» της Boliden, δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003 (αιτιολογική σκέψη 58 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 6 Μεταξύ Σεπτεμβρίου 2006 και Φεβρουαρίου 2007, η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, απηύθυνε διάφορες αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις επιχειρήσεις τις οποίες αφορούσε η διοικητική διαδικασία κατά το στάδιο εκείνο, μεταξύ άλλων στην Industries chimiques du fluor (ICF), εταιρία τυνησιακού δικαίου, καθώς και στις Boliden, Alufluor, Derivados del Fluor, Fluorsid, CE Giulini & C., Minmet και στην Industrial Química de Mexico (IQM), εταιρία μεξικανικού δικαίου, αιτήσεις στις οποίες οι οικείες επιχειρήσεις απάντησαν (αιτιολογική σκέψη 59 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 7 Στις 29 Μαρτίου 2007, κατά τη διάρκεια συσκέψεως με την Επιτροπή, η Fluorsid προσκόμισε ορισμένα έγγραφα. Στις 22 Απριλίου 2007, η Fluorsid υπέβαλε «αίτηση απαλλαγής από το πρόστιμο ή μειώσεως του» δυνάμει της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, την οποία η Επιτροπή ερμήνευσε ως αίτηση

μειώσεως του ποσού του προστίμου. Στις 27 Μαΐου 2007, η Fluorsid επισύναψε συμπληρωματικό έγγραφο στην ανωτέρω αίτηση. Στις 13 Ιουλίου 2007, η Επιτροπή ενημέρωσε τη Fluorsid για την πρόθεσή της να μη της χορηγήσει μείωση του ποσού των προστίμων δυνάμει της ανακοινώσεως για τη συνεργασία (αιτιολογικές σκέψεις 60 και 248 έως 249 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 8 Στις 24 Απριλίου 2007, η Επιτροπή κίνησε επισήμως την προβλεπόμενη διαδικασία κατά, μεταξύ άλλων, της ICF, της Boliden, της Fluorsid, της Minmet και της IQM και εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων, η οποία απεστάλη στις οικείες επιχειρήσεις στις 25 Απριλίου 2007 και τους κοινοποιήθηκε μεταξύ 26 και 30 Απριλίου 2007. Ταυτοχρόνως, η Επιτροπή παρέσχε στις εν λόγω επιχειρήσεις πρόσβαση στον σχετικό φάκελο υπό τη μορφή CD-ROM (αιτιολογική σκέψη 61 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 9 Με την εξαίρεση της Boliden, οι αποδέκτες της ανακοινώσεως των αιτιάσεων υπέβαλαν παρατηρήσεις επί των αιτιάσεων που τους προσάφθηκαν (αιτιολογική σκέψη 62 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 10 Στις 13 Σεπτεμβρίου 2007, διενεργήθηκε ακρόαση με τη συμμετοχή όλων των αποδεκτών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (αιτιολογική σκέψη 63 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 11 Στις 11 και στις 14 Απριλίου 2008, η Επιτροπή απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών προς το σύνολο των αποδεκτών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, καλώντας τους να της γνωστοποιήσουν στοιχεία σχετικά με τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών τους για τα έτη 1999, 2000, 2001 και 2007 και τις πωλήσεις τους σε φθοριούχο αργίλιο καθώς και να παράσχουν διευκρινίσεις ως προς οποιαδήποτε επικείμενη αλλαγή καθοριστικής σημασίας σε σχέση με τη δραστηριότητά τους ή το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους (αιτιολογική σκέψη 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

II – Προσβαλλόμενη απόφαση

A – Διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 12 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Οι ακόλουθες επιχειρήσεις παραβίασαν το άρθρο 81 της Συνθήκης και το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ με τη συμμετοχή τους, από τις 12 Ιουλίου 2000 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000, σε μια συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του φθοριούχου αργιλίου:

- α) Boliden [...]
- β) Fluorsid [...] και Minmet [...]
- γ) [ICF]
- δ) [IQM] και QB Industrias SAB

Άρθρο 2

Για την παράβαση της παραγράφου 1 επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

- α) στην Boliden [...]: 0 ευρώ,
- β) στις Fluorsid [...] και Minmet [...], από κοινού και εις ολόκληρον: 1 600 000 ευρώ,

- γ) στην [ICF]: 1 700 000 ευρώ,
δ) στις [IQM] και QB Industrias SAB, από κοινού και εις ολόκληρον: 1 670 000 ευρώ
[...].».

B – Αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 13 Με το αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προέβη κατά βάση στις ακόλουθες εκτιμήσεις:

1. Επί του τομέα του φθοριούχου αργιλίου

- 14 Κατά την Επιτροπή, το φθοριούχο αργίλιο συνιστά χημική ένωση χρησιμοποιούμενη για την παραγωγή του αργιλίου, η οποία καθιστά δυνατή την ελάττωση της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος που απαιτείται κατά τη διαδικασία εξαγωγής του πρωτογενούς αργιλίου και, ως εκ τούτου, συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των δαπανών παραγωγής αργιλίου. Οι παραγωγοί αργιλίου αποτελούν τους κύριους καταναλωτές του φθοριούχου αργιλίου. Η ετήσια παραγωγή αργιλίου ανέρχεται παγκοσμίως σε περισσότερους από 20 εκατομμύρια τόνους, εκ των οποίων περίπου το 30 % παράγεται στην Ευρώπη (αιτιολογικές σκέψεις 2 και 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 15 Το 2000, οι πωλήσεις φθοριούχου αργιλίου της Fluorsid στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) ανήλθαν στο ποσό των 2 717 735 ευρώ και παγκοσμίως στο ποσό των 31 997 725 ευρώ. Το 2007, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρίας έφτασε το ποσό των 83 136 704 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 15 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 16 Το 2000, η συνολική εκτιμώμενη αγοραία αξία του φθοριούχου αργιλίου που πωλήθηκε στην ελεύθερη αγορά του ΕΟΧ προσέγγισε τα 71 600 000 ευρώ. Η αγοραία αξία του φθοριούχου αργιλίου που πωλήθηκε το 2000 στην παγκόσμια ελεύθερη αγορά την οποία αφορά η σύμπραξη προσέγγισε τα 340 000 000 ευρώ. Το εκτιμώμενο συνολικό μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση ανερχόταν στο 33 % της αγοράς του ΕΟΧ και στο 35 % της παγκόσμιας αγοράς (αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 17 Το φθοριούχο αργίλιο αποτελεί προϊόν η διαπραγμάτευση του οποίου πραγματοποιείται σε παγκόσμια κλίμακα. Οι ανταλλαγές πραγματοποιούνται από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς τον ΕΟΧ και από τον ΕΟΧ προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αφρική, τη Νότια Αμερική και την Αυστραλία (αιτιολογική σκέψη 35 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η ICF πωλεί σημαντικό όγκο του προϊόντος εντός ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Από το 1997, η ένωση των βιομηχανιών φθοριούχου αργιλίου, η Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA), συγκεντρώνει τους παραγωγούς ολόκληρου του κόσμου (αιτιολογική σκέψη 38 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

2. Επί της συσκέψεως του Μιλάνου και της εφαρμογής της συμπράξεως

- 18 Κατά την Επιτροπή, ορισμένες από τις πρακτικές συμπαιγνίας στη βιομηχανία του φθοριούχου αργιλίου ανάγονται ήδη στην περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ της δημιουργίας της IFPA, το 1997, και της συσκέψεως που διεξήχθη στο Μιλάνο (Ιταλία) στις 12 Ιουλίου 2012, χωρίς όμως να υπάρχουν συναφώς πειστικά αποδεικτικά στοιχεία (αιτιολογική σκέψη 73 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι στη σύσκεψη του Μιλάνου παρευρέθησαν εκπρόσωποι των Fluorsid, ICF και IQM, ενώ στην ίδια αυτή σύσκεψη μετέσχε τηλεφωνικώς και εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω συσκέψεως, οι μετέχοντες έθεσαν ως στόχο να αυξήσουν κατά ποσοστό 20 % τις τιμές πωλήσεως του φθοριούχου αργιλίου. Μελέτησαν πολλές περιοχές του κόσμου, περιλαμβανομένης της Ευρώπης, προκειμένου να καθορίσουν ένα γενικό

επίπεδο τιμών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να καταναείμουν τις αγορές. Βάσει της συμφωνίας τους, ο γενικός σκοπός ήταν να επιτευχθεί υψηλότερο επίπεδο τιμών και να αποθαρρυνθεί η χορήγηση οποιασδήποτε σημαντικής έκπτωσης. Οι μετέχοντες αντάλλαξαν επίσης ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίχθηκε στα πρακτικά που συνέταξε για τη σύσκεψη του Μιλάνου ο R, εκπρόσωπος της Fluorsid, στις σημειώσεις του O, εκπροσώπου του τμήματος «Noralf» της Boliden, και στη δήλωση του O (αιτιολογικές σκέψεις 77 έως 91 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 19 Μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέμειναν σε επαφή μεταξύ τους (αιτιολογική σκέψη 93 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 20 Στις 25 Οκτωβρίου 2000, ο T του τμήματος «Noralf» της Boliden και ο A της QM αντάλλαξαν τηλεφωνικά πληροφορίες σχετικές με τις αντίστοιχες προσφορές τους σε έναν πελάτη στην Αυστραλία, περιλαμβανομένων του επιπέδου τιμών, της διάρκειας ισχύος της οικείας συμβάσεως και του προσφερόμενου όγκου. Το περιεχόμενο της συνομιλίας αυτής αποτυπώθηκε σε χειρόγραφο σημείωμα συνταχθέν κατά την περίοδο εκείνη από τον T και απευθυνόμενο προς τον O, ο οποίος επίσης ανήκε στο δυναμικό του τμήματος «Noralf» της Boliden (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 21 Στις 8 Νοεμβρίου 2000, ο C, διευθύνων σύμβουλος της Minmet, απέστειλε σημείωμα στη Fluorsid σχετικό με τηλεφωνική συνομιλία που είχε πραγματοποιήσει αυθημερόν με τον G της ICF όσον αφορά τις τιμές πωλήσεως του φθοριούχου αργιλίου (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 22 Στις 9 Νοεμβρίου 2000, η Minmet απέστειλε άλλο έγγραφο πρακτικών στη Fluorsid που αφορούσε σύσκεψη που είχε διεξαγάγει με την ICF στη Λωζάννη (Ελβετία) σχετικά με την πελατεία και τις τιμές σε ορισμένες αγορές, ειδικότερα τη Βραζιλία και τη Βενεζουέλα (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

3. Επί της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ

- 23 Η Επιτροπή κατέληξε ότι η σύσκεψη του Μιλάνου και οι μετέπειτα ενέργειες που απέβλεπαν στην εφαρμογή της συγκεντρώνουν όλα τα χαρακτηριστικά συμφωνίας και/ή εναρμονισμένης πρακτικής κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ ή του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 155 έως 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ότι η σύμπραξη αυτή συνιστά ενιαία και διαρκή παράβαση (αιτιολογικές σκέψεις 123 έως 129 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 24 Κατά την Επιτροπή, η παράβαση αυτή είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 130 έως 135 της προσβαλλομένης αποφάσεως), το γεωγραφικό της όμως εύρος ήταν παγκόσμιας κλίμακας, καθόσον εκτεινόταν στις περιοχές που αναγράφονταν στα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου, δηλαδή, μεταξύ άλλων, στην Ευρώπη, στην Τουρκία, στην Αυστραλία, στη Νότια Αμερική, στη Νότια Αφρική, στη Βόρεια Αμερική (αιτιολογική σκέψη 136 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 25 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η σύμπραξη ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών ή των συμβαλλομένων μερών στη Συμφωνία ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 137 έως 142 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

4. Επί της διάρκειας της παραβάσεως

- 26 Μολονότι υπήρχαν ενδείξεις ότι οι παραγωγοί φθοριούχου αργιλίου ακολουθούσαν πρακτικές συμπαιγνίας ήδη από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '90, και συγκεκριμένα μετά τη διεξαγωγή μιας συσκέψεως στην Ελλάδα το 1999, η Επιτροπή εκτίμησε ότι διέθετε πειστικά στοιχεία που αποδείκνυαν την ύπαρξη συμπράξεως μόνον από τις 12 Ιουλίου 2000 «τουλάχιστον», ημερομηνία διεξαγωγής της συσκέψεως του Μιλάνου (αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 27 Στον τομέα του φθοριούχου αργιλίου, οι συμβάσεις προμήθειας τίθενται υπό διαπραγμάτευση εκ των προτέρων κατά την περίοδο που αρχίζει εντός του δεύτερου εξαμήνου κάθε ημερολογιακού έτους και λήγει κατά το τέλος του ίδιου αυτού ημερολογιακού έτους ή κατά τη διάρκεια του πρώτου πενταμήνου του επόμενου ημερολογιακού έτους. Το ίδιο ισχύει και για τις πολυετείς συμβάσεις. Ορισμένες από τις πολυετείς συμβάσεις προβλέπουν πάντοτε είτε ετήσια διαπραγμάτευση των τιμών κατά τη λήξη κάθε ημερολογιακού έτους είτε εξαμηνια αναθεώρηση των τιμών κατά τη λήξη κάθε εξαμήνου. Τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου επιβεβαιώνουν ότι η πρακτική του τομέα συνίστατο στον εκ των προτέρων καθορισμό των τιμών για την προσεχή διαχειριστική περίοδο. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι το αποτέλεσμα των επαφών του Ιουλίου 2000 που συνιστούσαν συμπαιγνία εφαρμόστηκε στις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2000 (αιτιολογική σκέψη 146 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 28 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύμπραξη διατηρούνταν σε ισχύ και εξακολουθούσε να παράγει τα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματά της, μέσω των ενεργειών των μελών της, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 «τουλάχιστον» (αιτιολογική σκέψη 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

5. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου

- 29 Η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου που έπρεπε να επιβληθεί στις προσφεύγουσες στο 1 600 000 ευρώ, στηριζόμενη στα στοιχεία που προσκόμισαν οι τελευταίες σχετικά με την αξία των πωλήσεων που είχαν πραγματοποιήσει ως προς το οικείο προϊόν εντός του ΕΟΧ (και οι οποίες ανέρχονταν σε 6 279 960 ευρώ) (αιτιολογική σκέψη 243 της προσβαλλομένης αποφάσεως), επισήμανε δε ότι, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006), «το βασικό ποσό του προστίμου [...] συνδέεται με ορισμένο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο [...] καθορίζεται σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παραβάσεως» (αιτιολογική σκέψη 234 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 30 Εν προκειμένω, η παράβαση συνίστατο, μεταξύ άλλων, σε οριζόντια συμφωνία καθορισμού τιμών, η οποία, ως εκ της φύσεώς της, καταλέγεται μεταξύ των σοβαρότερων περιορισμών του ανταγωνισμού. Το στοιχείο αυτό πρέπει να αντανakλάται στο ποσοστό επί της αξίας των συνεκτιμώμενων πωλήσεων (αιτιολογική σκέψη 236 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το 2000, το συνολικό εκτιμώμενο μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση δεν υπερέβαινε το 35 % εντός του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η γεωγραφική έκταση της συμπράξεως ήταν παγκόσμιας κλίμακας (αιτιολογική σκέψη 238 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή «συνεκτίμησε επίσης τον βαθμό υλοποιήσεως της παραβάσεως [αιτιολογικές σκέψεις 134 και 135, 154 έως 156, 172 και 185 της προσβαλλομένης αποφάσεως] προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που έπρεπε να λάβει υπόψη» (αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 31 Η Επιτροπή κατέληξε ότι, λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων παραγόντων σχετικά με τη φύση της παραβάσεως και τη γεωγραφική της έκταση, το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων κάθε εμπλεκόμενης επιχείρησης βάσει του οποίου έπρεπε να καθοριστεί το βασικό ποσό των προς επιβολή προστίμων ανερχόταν στο 17 % (αιτιολογική σκέψη 240 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 32 Δεδομένου ότι η διάρκεια της παραβάσεως αντιστοιχούσε «τουλάχιστον» στην περίοδο από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000, ο εφαρμοστέος συντελεστής προσαύξησης στο καθορισθέν βασικό ποσό ορίστηκε στο 0,5 (αιτιολογική σκέψη 241 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το πρόσθετο ποσό που επιβλήθηκε στις οικείες επιχειρήσεις ώστε να αποτραπούν από τη συμμετοχή σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών όπως η εν προκειμένω ορίστηκε στο 17 % επί της αξίας των πωλήσεων (αιτιολογική σκέψη 242 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 33 Η Επιτροπή καθόρισε τα βασικά ποσά των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν στους μετέχοντες στη σύμπραξη ως ακολούθως:
- Boliden: 1 εκατομμύριο ευρώ·
  - Fluorsid και Minmet: 1,6 εκατομμύρια ευρώ·
  - ICF: 1,7 εκατομμύρια ευρώ·
  - IQM, QB Industrias SAB: 1,67 εκατομμύρια ευρώ.
- 34 Κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, η Επιτροπή χορήγησε τελικώς απαλλαγή στην Boliden, η οποία εξαιρέθηκε από την επιβολή οποιουδήποτε προστίμου.

6. Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων

- 35 Τέλος, η Επιτροπή έκρινε ότι το γεγονός και μόνον ότι η Fluorsid και η Minmet συνεργάστηκαν στο πλαίσιο της έρευνας δεν συνιστά, αφ' εαυτού, ελαφρυντική περίπτωση και ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω καμία εξαιρετική περίπτωση ικανή να δικαιολογήσει μείωση του ποσού του προστίμου τους (αιτιολογικές σκέψεις 248 και 249 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή επισήμανε ότι η Fluorsid υπέβαλε την αίτησή της για απαλλαγή από την επιβολή προστίμου ή μείωσή του σχεδόν δύο έτη μετά την έναρξη της έρευνας, υπήρξε δε η δεύτερη επιχείρηση που ήλθε σε επαφή με το θεσμικό αυτό όργανο. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι πληροφορίες που παρέσχε η Fluorsid πριν την έκδοση της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν αντιπροσώπευαν σημαντική προστιθέμενη αξία και ότι το τμήμα των πληροφοριών που είχε παράσχει η εταιρία αυτή δεν είχε χρησιμοποιηθεί για την απόδειξη της παραβάσεως (αιτιολογικές σκέψεις 260 έως 263 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν χορήγησε στις εν λόγω επιχειρήσεις μείωση του ποσού του προστίμου τους. Καθόρισε δε το τελικό ποσό του προστίμου που επέβαλε από κοινού και εις ολόκληρον στις προσφεύγουσες στο 1 600 000 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 276 και άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 36 Με δικόγραφο, υπογεγραμμένο από τους ίδιους νομικούς εκπροσώπους, το οποίο κατέθεσαν στη Γραμματεία του τότε Πρωτοδικείου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις Σεπτεμβρίου 2008, οι προσφεύγουσες άσκησαν από κοινού την υπό κρίση προσφυγή.
- 37 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,

- επικουρικώς, να μειώσει το ποσό του προστίμου που τους επιβλήθηκε εις ολόκληρον,
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 38 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή της Minmet ως προδήλως απαράδεκτη ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη,
  - να απορρίψει την προσφυγή της Fluorsid ως αβάσιμη,
  - να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.
- 39 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 40 Λόγω κωλύματος ενός από τα μέλη του τμήματος, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου όρισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 32, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, άλλο δικαστή για να συμπληρωθεί η σύνθεση του τμήματος.
- 41 Στο πλαίσιο μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή να απαντήσει εγγράφως σε μια ερώτηση. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στο εν λόγω μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 42 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις που τους έθεσε το Γενικό Δικαστήριο στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 14ης Ιουνίου 2012. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή προσκόμισε έγγραφο με το οποίο εξήγησε τον τρόπο υπολογισμού της αξίας των πωλήσεων και των μεριδίων αγοράς στο πλαίσιο καθορισμού του ποσού του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου. Κατόπιν ακροάσεως των διαδίκων, το εν λόγω έγγραφο περιελήφθη στη δικογραφία, πράγμα που καταχωρίστηκε στα πρακτικά της συνεδριάσεως.

Σκεπτικό

I – Επί του παραδεκτού

A – Προκαταρκτική παρατήρηση

- 43 Λαμβανομένου υπόψη ότι η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής για τον λόγο ότι ασκήθηκε από τη Minmet, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά μια δέσμη αποφάσεων που περιλαμβάνει πλήθος παρόμοιων ατομικών αποφάσεων περί επιβολής προστίμου, οι οποίες εκδόθηκαν στο πλαίσιο κοινής διαδικασίας (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-310/97 P, Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-5363, σκέψεις 49 επ.). Επομένως, πρέπει εν προκειμένω να γίνει διάκριση μεταξύ, ειδικότερα, της αποφάσεως που απευθύνθηκε στη Fluorsid και εκείνης που είχε ως αποδέκτρια τη Minmet και να εκτιμηθεί χωριστά το παραδεκτό των προσφυγών των δύο αυτών επιχειρήσεων, καθόσον οι οικείες προσφυγές στρέφονται κατά νομικώς διακριτών αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά των εν λόγω επιχειρήσεων (βλ., συναφώς, απόφαση Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψεις 53 έως 56).

B – Επί του περιεχομένου της προσφυγής

- 44 Υπενθυμίζεται ότι, στις 9 Ιουλίου 2008, η Επιτροπή κοινοποίησε στη Minmet αγγλική έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Αντιθέτως, στις 11 Ιουλίου 2008, κοινοποιήθηκε στη Fluorsid ιταλική έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 45 Μεταξύ των αιτημάτων του δικογράφου της προσφυγής περιλαμβάνεται και εκείνο με το οποίο ζητείται «να ακυρωθεί η απόφαση στο σύνολό της», χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση σχετικά με το αντικείμενο της διαφοράς. Εντούτοις, με το σημείο 1 του δικογράφου επισημαίνεται ότι οι προσφεύγουσες σκοπούν «να επιτύχουν την ακύρωση της αποφάσεως C(2008) 3043 της Επιτροπής [...] η οποία κοινοποιήθηκε στη Fluorsid και στη Minmet, αντιστοίχως στις 11 [...] και 9 Ιουλίου 2008». Ομοίως, το σημείο 3 του εν λόγω δικογράφου διευκρινίζει ότι «με την παρούσα προσφυγή, [...] η Fluorsid και η Minmet βάλλουν κατά της αποφάσεως [...] με την οποία η Επιτροπή [...] διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 81 [ΕΚ ...] και, ως εκ τούτου, επέβαλε από κοινού και εις ολόκληρον κυρώσεις στις Fluorsid και Minmet». Τέλος, στο παράρτημα του δικογράφου, οι προσφεύγουσες επισύναψαν απλώς την απόφαση που είχε κοινοποιηθεί στη Fluorsid στην ιταλική γλώσσα και όχι εκείνη που είχε κοινοποιηθεί στη Minmet στην αγγλική γλώσσα. Συγκεκριμένα, η Minmet προσκόμισε την εν λόγω έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως μόνο στο πλαίσιο συμμορφώσεως προς μέτρο οργάνωσης της διαδικασίας που έλαβε το Γενικό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 46 Από το σύνολο των περιστάσεων αυτών προκύπτει ότι, μολοντί οι προσφεύγουσες δεν διευκρίνισαν ρητώς ότι η προσφυγή τους στρεφόταν στην πραγματικότητα κατά δύο νομικώς διακριτών αποφάσεων, απευθυνόμενων αντιστοίχως σε δύο διαφορετικά νομικά πρόσωπα, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι από το δικόγραφο προκύπτει με επαρκή σαφήνεια και ακρίβεια ότι οι προσφεύγουσες είχαν πρόθεση να αμφισβητήσουν και να επιτύχουν την ακύρωση των δύο αυτών αποφάσεων εξαιτίας του βλαπτικού τους γι' αυτές χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, όπως επανειβεβαίωσαν και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πράγμα που καταχωρίστηκε στα πρακτικά της εν λόγω συζητήσεως, οι προσφεύγουσες θεωρούν την «προσβαλλόμενη απόφαση» που τους κοινοποιήθηκε ως «μοναδική και ενιαία απόφαση», στο μέτρο που τους καταλογίζει εις ολόκληρον ευθύνη για την ίδια παραβατική συμπεριφορά και τους επιβάλλει, για τον λόγο αυτό, πρόστιμο από και κοινού και εις ολόκληρον.

Γ – Επί του παραδεκτού της προσφυγής της Minmet

- 47 Όσον αφορά το παραδεκτό της προσφυγής της Minmet στο μέτρο που αφορά την απόφαση που της απευθύνθηκε, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή υποστήριξε ότι η προσφυγή αυτή ασκήθηκε εκπρόθεσμα στις 20 Σεπτεμβρίου 2008 οπότε πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη. Συναφώς, η Minmet διατείνεται ότι η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στη δυσλειτουργία των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η περίπτωση αυτή συνιστά αντικειμενικά λόγο τεχνικής φύσεως και, δεδομένου του απρόβλεπτου χαρακτήρα της, μπορεί να θεωρηθεί συγγνωστή.
- 48 Ανεξαρτήτως του ζητήματος αν η Minmet νομιμοποιείται να στραφεί κατά της αποφάσεως που της απευθύνθηκε ατομικά, πράγμα που η Επιτροπή αμφισβητεί, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω επιχείρηση έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση της αποφάσεως που απευθύνθηκε στη Fluorsid και του προστίμου που επιβλήθηκε στην τελευταία και για την καταβολή του οποίου η Minmet κρίθηκε εις ολόκληρον υπεύθυνη τόσο με την απόφαση αυτή όσο και με την απόφαση που της κοινοποιήθηκε ατομικά. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο καθόσον η απόφαση που απευθύνθηκε στη Fluorsid συνιστά την πρωταρχική νομική βάση στην οποία θεμελιώνεται η εις ολόκληρον ευθύνη της Minmet, ευθύνη άρρηκτα συνδεδεμένη με εκείνη της Fluorsid αλλά και με το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην τελευταία. Επομένως, είναι αναμφισβήτητο το έννομο συμφέρον της Minmet να ζητήσει την ακύρωση ή τη μείωση του εν λόγω προστίμου.

- 49 Εν πάση περιπτώσει, όπως έχει δεχτεί και η νομολογία, όταν πρόκειται για μία και την αυτή προσφυγή, ο δικαστής της Ένωσης έχει την ευχέρεια να μην εξετάσει την ενεργητική νομιμοποίηση των λοιπών προσφευγόντων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψη 31, και του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2003, T-374/00, Verband der freien Rohrwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2275, σκέψη 57).
- 50 Κατόπιν των προεκτεθέντων, το Γενικό Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφυγή της Minmet είναι παραδεκτή καθόσον με αυτήν βάλλεται η απόφαση που απευθύνθηκε στη Fluorsid, κατά της οποίας η προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως.
- 51 Αντιθέτως, όσον αφορά την προσφυγή που άσκησε η Minmet κατά της αποφάσεως που της κοινοποιήθηκε ατομικά, επιβάλλεται να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι τα αιτήματα της Επιτροπής αποβλέπουν στην απόρριψη της προσφυγής αυτής ως απαράδεκτης, λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως της. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής των δύο μηνών από την κοινοποίηση της οικείας πράξεως, κατά την έννοια του άρθρου 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, είναι δημοσίας τάξεως και έχει θεσπιστεί προς διασφάλιση της σαφήνειας και της βεβαιότητας των εννόμων καταστάσεων και προς αποτροπή κάθε αυθαίρετης διακρίσεως ή μεταχειρίσεως κατά την απονομή της δικαιοσύνης. Επομένως, ο δικαστής οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν η προθεσμία αυτή έχει τηρηθεί (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 18ης Σεπτεμβρίου 1997, T-121/96 και T-151/96, Mutual Aid Administration Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1355, σκέψη 38). Συγκεκριμένα, η προθεσμία αυτή είναι σταθερή και απόλυτη ενώ δεν χωρεί παράτασή της (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2011, T-291/04, Enviro Tech Europe και Enviro Tech International κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-8281, σκέψη 95).
- 52 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στη Minmet στις 9 Ιουλίου 2008. Κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας, «όταν αφετηρία προθεσμίας προσδιοριζόμενης σε ημέρες, εβδομάδες, μήνες ή έτη αποτελεί ο χρόνος επελεύσεως ενός γεγονότος ή διενέργειας μιας πράξεως, η ημέρα κατά την οποία λαμβάνει χώρα το γεγονός ή διενεργείται η πράξη δεν υπολογίζεται στην προθεσμία». Κατά το άρθρο 102, παράγραφος 2, του ίδιου Κανονισμού, η παρέκταση των δικονομικών προθεσμιών λόγω αποστάσεως είναι δέκα ημέρες κατ' αποκοπή. Κατά συνέπεια, στην υπό κρίση υπόθεση, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά της αποφάσεως που απευθύνθηκε στη Minmet είχε λήξει στις 19 Σεπτεμβρίου 2008, πράγμα που παραδέχτηκε και η Minmet κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η επισήμανση δε αυτή καταχωρίστηκε και στα πρακτικά της εν λόγω συζητήσεως. Εντούτοις, το δικόγραφο με το οποίο η Minmet άσκησε την προσφυγή της κατά της αποφάσεως που της απευθύνθηκε ατομικά κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου μόλις στις 20 Σεπτεμβρίου 2008.
- 53 Η Minmet υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε την τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής είχε ως συνέπεια την παράταση της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Εντούτοις, δεδομένου ότι η εν λόγω προθεσμία είναι σταθερή, απόλυτη και δεν μπορεί να παραταθεί (απόφαση Enviro Tech Europe και Enviro Tech International κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 51 ανωτέρω, σκέψη 95), ούτε το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε την τακτοποίηση αυτή αλλ' ούτε και το ότι την δέχτηκε μπορούσαν να επηρεάσουν τη παρέλευση της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Συγκεκριμένα, έχει κριθεί ότι το παραδεκτό προσφυγής πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση κατά τον χρόνο καταθέσεως του σχετικού δικογράφου. Αν, κατά τον χρόνο αυτό, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ασκήσεως προσφυγής, η προσφυγή είναι απαράδεκτη. Συγκεκριμένα, η τακτοποίηση είναι δυνατή μόνον όταν πραγματοποιείται εντός της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής (βλ. διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2010, T-532/08, Norilsk Nickel Harjavalta και Umicore κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-3959, σκέψη 70, και T-539/08, Etimine και Etiproducts κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-4017, σκέψη 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η τακτοποίηση πραγματοποιήθηκε μετά την παρέλευση της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, οπότε δεν μπορούσε πλέον να θεραπεύσει το απαράδεκτο της προσφυγής της Minmet.

- 54 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που η προσφυγή της Minmet στρέφεται κατά της αποφάσεως που της απευθύνθηκε ατομικά, ασκήθηκε εκπροθέσμως οπότε πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.
- 55 Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση από τα λοιπά επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες.
- 56 Πρώτον, το γεγονός και μόνον ότι την υπό κρίση προσφυγή άσκησαν από κοινού οι Fluorsid και Minmet, οι οποίες ενήργησαν ως «οικονομική ενότητα», βάλλοντας κατά της «προσβαλλομένης αποφάσεως» χωρίς να διακρίνουν μεταξύ των ατομικών αποφάσεων που απευθύνθηκαν στην καθεμία, δεν μπορεί να συνεπάγεται τη χορήγηση στη Minmet της ίδιας προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής με αυτήν που παρέχεται στη Fluorsid.
- 57 Είναι όντως αληθές ότι ο όρος επιχείρηση, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να νοείται ως οικονομική ενότητα, έστω και αν από νομικής απόψεως η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Ωστόσο, οσάκις αυτή η οικονομική ενότητα παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού, η παράβαση αυτή πρέπει, σύμφωνα την αρχή της προσωπικής ευθύνης, να καταλογίζεται κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση σε ορισμένο νομικό πρόσωπο κατά του οποίου να είναι δυνατή η ενδεχόμενη επιβολή προστίμων ενώ η ανακοίνωση των αιτιάσεων και, κατά μείζονα λόγο, η τελική απόφαση πρέπει να μπορούν να απευθυνθούν προς το εν λόγω νομικό πρόσωπο, επισημαίνοντας την ιδιότητα υπό την οποία το πρόσωπο αυτό θεωρείται υπόλογο για τα προσαπτόμενα πραγματικά περιστατικά (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, C-97/08 P, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-8237, σκέψεις 54 έως 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· βλ. επίσης προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην ίδια αυτή υπόθεση, Συλλογή 2009, σ. I-8241, σημείο 37).
- 58 Επίσης, αν ο αποδέκτης μιας τέτοιας αποφάσεως αποφασίσει να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, ο δικαστής της Ένωσης επιλαμβάνεται μόνο των στοιχείων της αποφάσεως που αφορούν τον προσφεύγοντα. Αντιθέτως, τα στοιχεία που αφορούν άλλους αποδέκτες και τα οποία δεν προσβλήθηκαν ή προσβλήθηκαν εκπροθέσμως δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της διαφοράς την οποία ο δικαστής της Ένωσης καλείται να επιλύσει (απόφαση Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ., προπαρατεθείσα στη σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 53, και απόφαση της 29ης Μαρτίου 2011, C-201/09 P και C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-2239, σκέψη 142).
- 59 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Minmet συνιστά νομικό πρόσωπο διαφορετικό από τη Fluorsid και ότι, κατά συνέπεια, όσον αφορά την απόφαση που απευθύνθηκε στην πρώτη αυτή επιχείρηση, η χορηγούμενη προθεσμία προσφυγής δεν μπορεί να είναι η ισχύουσα για τη Fluorsid. Συγκεκριμένα, πρόκειται για δύο χωριστές αποφάσεις, απευθυνόμενες σε δύο διακριτά νομικά πρόσωπα, κοινοποιούμενες σε διαφορετικές ημερομηνίες και ως προς τις οποίες η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής πρέπει να υπολογιστεί χωριστά.
- 60 Δεύτερον, όσον αφορά την ανωτέρα βία και τη συγγνωστή πλάνη που επικαλείται η Minmet, υπενθυμίζεται η νομολογία με την οποία αναγνωρίστηκε ότι οι έννοιες της ανωτέρας βίας και του τυχαίου συμβάντος εμπεριέχουν ένα αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο σχετίζεται με μη φυσιολογικές και ξένες προς τον ενδιαφερόμενο περιστάσεις, και ένα υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο συνδέεται με την υποχρέωση του ενδιαφερομένου να προφυλαχθεί από τις συνέπειες του μη φυσιολογικού γεγονότος, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα χωρίς να υποβληθεί σε υπερβολικές θυσίες. Ειδικότερα, ο επιχειρηματίας πρέπει να επιδεικνύει επιμέλεια όσον αφορά την τήρηση των προβλεπομένων προθεσμιών. Κατά συνέπεια, πρέπει να πρόκειται για ασυνήθεις δυσχέρειες, που είναι ανεξάρτητες από τη βούληση του προσφεύγοντος και παρίστανται αναπόφευκτες, έστω και αν έχει καταβληθεί κάθε επιμέλεια (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-195/91 P, Bayer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-5619, σκέψεις 31 και 32). Επιπλέον, δεν χωρεί παρέκκλιση από την εφαρμογή των διατάξεων περί δικονομικών προθεσμιών παρά μόνον υπό τις όλως εξαιρετικές περιστάσεις τυχαίου συμβάντος ή ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 45, δεύτερο εδάφιο, του

Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι η αυστηρή εφαρμογή των κανόνων αυτών είναι σύμφωνη με την επιταγή περί ασφάλειας δικαίου και την ανάγκη αποφυγής οποιασδήποτε δυσμενούς διακρίσεως ή οποιασδήποτε αυθαίρετης μεταχειρίσεως κατά την απονομή της δικαιοσύνης (βλ. διάταξη του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2007, C-242/07 P, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-9757, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 61 Όσον αφορά ειδικότερα την έννοια της συγγνωστής πλάνης, έχει κριθεί ότι τέτοια πλάνη συντρέχει αποκλειστικά υπό εξαιρετικές περιστάσεις κατά τις οποίες, μεταξύ άλλων, το οικείο θεσμικό όργανο ακολούθησε συμπεριφορά δυνάμενη να προκαλέσει, αυτή και μόνη ή σε καθοριστικό βαθμό, επιτρεπτή σύγχυση στον καλόπιστο διοικούμενο ο οποίος επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια που απαιτείται από συναλλασσόμενο με συνήθη ενημέρωση (διάταξη του Δικαστηρίου της 14ης Ιανουαρίου 2010, C-112/09 P, SGAE κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-351, σκέψη 20), για παράδειγμα, όταν ο προσφεύγων διάδικος αντιμετωπίζει ιδιαίτερες ερμηνευτικές δυσχέρειες κατά τον προσδιορισμό της αρμόδιας αρχής ή της διάρκειας της προθεσμίας προσφυγής (διάταξη του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 2002, C-406/01, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλογή 2002, σ. I-4561, σκέψη 21, και προπαρατεθείσα διάταξη SGAE κατά Επιτροπής, σκέψη 24· απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Ιουνίου 1996, T-382/94, Confindustria και Romoli κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. II-519, σκέψη 21).
- 62 Εντούτοις, εν προκειμένω, αφενός, οι διατάξεις που διέπουν τις προθεσμίες προσφυγής δεν παρουσίαζαν καμία ερμηνευτική δυσχέρεια για τη Minmet. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν ακολούθησε συμπεριφορά δυνάμενη να προκαλέσει σύγχυση ως προς την εκτίμηση της προθεσμίας. Αντιθέτως, το θεσμικό αυτό όργανο ανταποκρίθηκε στις επιταγές περί σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου κοινοποιώντας, σε διαφορετικές ημερομηνίες, δύο διαφορετικές αποφάσεις –συναχθείσες επιπλέον σε δύο διαφορετικές γλώσσες, δηλαδή στην αγγλική όσον αφορά τη Minmet και στην ιταλική όσον αφορά τη Fluorsid–, σε δύο διακριτά νομικά πρόσωπα. Επομένως, η Minmet ήταν απολύτως σε θέση να αντιληφθεί και να γνωρίζει ότι επρόκειτο για δύο νομικώς διακριτές αποφάσεις οι οποίες παρήγαγαν διαφορετικά έννομα αποτελέσματα έναντι καθεμίας από τις προσφεύγουσες.
- 63 Αφετέρου, είναι ελάχιστα τεκμηριωμένο ενώ δεν στηρίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία το επιχείρημα της Minmet ότι η εκπρόθεσμη κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής οφείλεται στη δυσλειτουργία των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και στη μη δυνάμενη να προβλεφθεί καθυστέρηση του συστήματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου να ειδοποιήσει για τη μη αποστολή καθώς και στα προβλήματα λειτουργίας της συσκευής τηλεομοιοτυπίας. Συγκεκριμένα, η ημερομηνία κατά την οποία η Minmet επιχείρησε να αποστείλει το δικόγραφο της προσφυγής δεν προκύπτει ούτε καν από τα έγγραφα της ίδιας αυτής εταιρίας. Τέτοια όμως ασαφή και ατεκμηρίωτα επιχειρήματα δεν μπορούν να κριθούν επαρκή για την απόδειξη ανωτέρας βίας ή συγγνωστής πλάνης. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο.
- 64 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι η Minmet παρέλειψε να προσβάλει την απόφαση που της απευθύνθηκε εντός της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής που προβλέπει το άρθρο 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, οπότε η απόφαση αυτή κατέστη οριστική έναντι της εν λόγω εταιρίας στο μέτρο που η τελευταία δεν είχε πλέον τη δυνατότητα να αμφισβητήσει τη νομιμότητά της.

II – Επί της ουσίας

A – Σύνοψη των λόγων ακυρώσεως

- 65 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν, κατ' ουσίαν, τρεις λόγους ακυρώσεως.

- 66 Ο πρώτος λόγος αντλείται, κυρίως, από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ. Πρώτον, η σύμπραξη που προσάπτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση είναι «αδύνατη». Δεύτερον, ακόμη και αν είχε υπάρξει τέτοια σύμπραξη, δεν είχε αντίκτυπο στην αγορά, διότι μια συμφωνία επί των τιμών συναφθείσα τον Ιούλιο του 2000 δεν ήταν δυνατόν να παραγάγει τα αποτελέσματά της κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του ίδιου έτους, όπως υποστήριξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση. Οι τιμές για το δεύτερο εξάμηνο του 2000 είχαν καθοριστεί το 1999 ή «τουλάχιστον» κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών του 2000. Τρίτον, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι κατά τη σύσκεψη του Μιλάνου συνάφθηκε συμφωνία με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Κατά την επίμαχη σύσκεψη ανταλλάχθηκαν απλώς πληροφορίες μεταξύ ανταγωνιστών. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που απορρέει από το άρθρο 253 ΕΚ όσον αφορά την απόδειξη της παραβάσεως, καθώς και από το άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003.
- 67 Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, από παράβαση του άρθρου 27 του κανονισμού 1/2003, του άρθρου 81 ΕΚ, καθώς και του «άρθρου 253 [ΕΚ] ή του άρθρου 173 ΕΚ». Πρώτον, η προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνει παράβαση διαφορετική από εκείνη που προσάπτεται με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Η Επιτροπή στηρίχθηκε σε πραγματικά στοιχεία που δεν περιέχονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και ως προς τα οποία δεν παρασχέθηκε η δυνατότητα στους διαδίκους να αμυνθούν. Δεύτερον, η Επιτροπή περιέλαβε στον φάκελο της διοικητικής διαδικασίας τα έγγραφα τα σχετικά με την αίτηση επιείκειας της Fluorsid αφού πρώτα «αγνόησε» την εν λόγω αίτηση επιείκειας με την ανακοίνωση των αιτιάσεων.
- 68 Ο τρίτος λόγος, που προβάλλεται επικουρικώς, αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 όσον αφορά το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες. Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τον καθορισμό και τον ποσοτικό προσδιορισμό της αξίας της σχετικής αγοράς με την προσβαλλόμενη απόφαση. Η σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία διαπίστωσε η Επιτροπή είναι δυσανάλογη. Οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης εσφαλμένη εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006.

B – Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 69 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, αφενός, ότι η σύμπραξη που διαπίστωσε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση είναι αδύνατη. Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δεν ήταν σε θέση να επιβάλουν στους παραγωγούς αργιλίου την τιμή του φθοριούχου αργιλίου στην αγορά, δεδομένου ότι η τιμή αυτή δεν καθορίζεται από την προσφορά αλλά από τη ζήτηση. Αφετέρου, η σύσκεψη του Μιλάνου δεν είχε σκοπό να καθορίσει «τιμή συμπράξεως» αλλά να «γίνει αντιληπτό, δεδομένων ορισμένων στοιχείων λειτουργίας του κόστους, ποια τιμή θα είχε καταστήσει εφικτό στους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως “να παραμείνουν στην αγορά”, παρά την αλματώδη αύξηση του κόστους παραγωγής». Επιπλέον, οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τις τιμές του φθοριούχου αργιλίου διεξάγονται κάθε χρόνο για τις προμήθειες του προσεχούς έτους. Επομένως, είναι επίσης αδύνατο μια συμφωνία για τις τιμές συναφθείσα τον Ιούλιο του 2000 να ήταν σε θέση να παραγάγει τα αποτελέσματά της κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2000. Οι προσφεύγουσες καταλήγουν ότι, ακόμα και αν η παράβαση που προσάπτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση είχε όντως διαπραχθεί, δεν θα μπορούσε να έχει επηρεάσει τη σχετική αγορά. Τέλος, όσον αφορά τα «γεγονότα του Μιλάνου», οι προσφεύγουσες φρονούν ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή αφορούσαν ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών και όχι σύμπραξη «με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού». Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 81 ΕΚ, την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει από το άρθρο 253 ΕΚ όσον αφορά την παράθεση των στοιχείων που αποδεικνύουν την παράβαση καθώς και από το άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003.

- 70 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.
- 71 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί η πάγια νομολογία κατά την οποία, αφενός, ο ενδιαφερόμενος ή η αρχή που προβάλλει παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού οφείλει να προσκομίσει σχετικά στοιχεία που να αποδεικνύουν, επαρκώς κατά νόμον, τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν παράβαση, και αφετέρου, η επιχείρηση που προβάλλει αμυντικό ισχυρισμό προς αντίκρουση διαπιστώσεως παραβάσεως είναι εκείνη η οποία οφείλει να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για να ευδοκιμήσει αυτός ο αμυντικός ισχυρισμός, οπότε η εν λόγω αρχή θα πρέπει να κάνει χρήση άλλων αποδεικτικών στοιχείων (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 58, της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 78, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2006, T-120/04, Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-4441, σκέψη 50).
- 72 Όσον αφορά την απόδειξη παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή οφείλει να προσκομίσει ακριβή και συγκλίνοντα αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίξει την αταλάντευτη πεποίθηση ότι η παράβαση όντως διαπράχθηκε (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984, 29/83 και 30/83, CRAM και Rhein zinc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1679, σκέψη 20). Τυχόν αμφιβολία του δικαστή λειτουργεί υπέρ της επιχειρήσεως στην οποία απευθύνεται η απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση. Συνεπώς, ο δικαστής της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να συμπεράνει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη της επίδικης παραβάσεως, εφόσον διατηρεί ακόμη αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό, ιδίως στο πλαίσιο προσφυγής με την οποία επιδιώκεται η ακύρωση αποφάσεως περί επιβολής προστίμου (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2005, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκέψη 215).
- 73 Επίσης, κατά πάγια νομολογία, κάθε απόδειξη που προσκομίζει η Επιτροπή δεν χρειάζεται να ανταποκρίνεται αναγκαστικά στα κριτήρια αυτά σε σχέση προς κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω όργανο, συνολικώς εκτιμώμενη, να ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2004, T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, σκέψη 180 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 74 Εξάλλου, είναι σύνηθες οι δραστηριότητες τις οποίες συνεπάγονται οι αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμφωνίες και πρακτικές να αναπτύσσονται λαθραίως, καθώς και να πραγματοποιούνται μυστικές συσκέψεις, με τα συναφή έγγραφα να περιορίζονται στο ελάχιστο. Επομένως, ακόμη και όταν η Επιτροπή ανακαλύπτει στοιχεία τα οποία πιστοποιούν ρητώς παράνομες επαφές μεταξύ των επιχειρηματιών, όπως είναι τα πρακτικά συσκέψεων, τα στοιχεία αυτά είναι συνήθως αποσπασματικά και διασκορπισμένα, οπότε είναι συχνά απαραίτητη η ανασύσταση ορισμένων λεπτομερειών με τη μέθοδο της επαγωγής. Κατά συνέπεια, στις περισσότερες περιπτώσεις, η ύπαρξη πρακτικής ή συμφωνίας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό πρέπει να συναχθεί από έναν ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξηγήσεως, απόδειξη περί παραβιάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού (αποφάσεις του Δικαστηρίου Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψεις 55 έως 57, και της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-403/04 P και C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries και Nippon Steel κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-729, σκέψη 51).
- 75 Οι έννοιες «συμφωνία» και «εναρμονισμένη πρακτική» του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ καταλαμβάνουν μορφές συμπαιγνίας που είναι της αυτής φύσεως και διακρίνονται μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες αυτές εκδηλώνονται (απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψεις 131 και 132, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 2002, T-9/99, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1487, σκέψη 190). Επιπλέον, στο πλαίσιο σύνθετης παραβάσεως, δεν μπορεί να

απαιτείται από την Επιτροπή να χαρακτηρίσει επακριβώς την παράβαση ως συμφωνία ή ως εναρμονισμένη πρακτική, διότι, εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 81 ΕΚ αφορά αμφότερες τις μορφές παραβάσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψεις 111 έως 114, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 20ής Απριλίου 1999, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-931, σκέψη 696). Επομένως, όπως ισχύει εν προκειμένω, ο διττός χαρακτηρισμός της παραβάσεως ως συμφωνίας «και/ή» εναρμονισμένης πρακτικής πρέπει να γίνει αντιληπτός υπό την έννοια ότι προσδιορίζει ένα σύνθετο σύνολο, που περιέχει πραγματικά στοιχεία από τα οποία ορισμένα χαρακτηρίστηκαν ως συμφωνία και άλλα ως εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, το οποίο δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό γι' αυτού του είδους τη σύνθετη παράβαση (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-7/89, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1711, σκέψη 264, και HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 187).

2. Υπόμνηση του περιεχομένου της προσβαλλομένης απόφασεως

- 76 Υπενθυμίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ στηριζόμενη κατ' ουσίαν στα ακόλουθα έγγραφα: στα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου (αιτιολογικές σκέψεις 77 και 81 έως 88 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στις σημειώσεις που κράτησε ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, κατά τη διάρκεια της εν λόγω συσκέψεως (αιτιολογική σκέψη 89 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στη δήλωση στην οποία προέβη ο Ο σχετικά με τα πρακτικά αυτά (αιτιολογική σκέψη 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως), στις σημειώσεις του Ο της 25ης Οκτωβρίου 2000 σχετικά με την τηλεφωνική συνομιλία που διεξήχθη μεταξύ του τμήματος «Noralf» της Boliden και της IQM (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως), καθώς και στις σημειώσεις του C, εκπροσώπου της Minmet, της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 (αιτιολογικές σκέψεις 95 και 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι, στις 12 Ιουλίου 2000, διεξήχθη στο Μιλάνο σύσκεψη μεταξύ του M, εκπροσώπου της Fluorsid, του G, εκπροσώπου της ICF, και του A, εκπροσώπου της IQM, στην οποία ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, συμμετείχε τηλεφωνικά. Τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου συντάχθηκαν από τον R, εκπρόσωπο της Fluorsid. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το περιεχόμενο και το αντικείμενο της συσκέψεως ήταν αντίθετα προς τον ανταγωνισμό (αιτιολογικές σκέψεις 115 έως 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 77 Οι τεχνικοί όροι και οι συντομογραφίες που χρησιμοποιούνται στα προαναφερθέντα έγγραφα αντιστοιχούν στους ακόλουθους ορισμούς:
- ο όρος «US\$/T ή US\$/MT» σημαίνει ότι οι τιμές αναγράφονται σε δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών (USD) ανά τόνο ή μετρικό τόνο,
  - η συντομογραφία «incoterms» σημαίνει «international commercial terms» (διεθνείς εμπορικοί όροι),
  - η συντομογραφία «fca» (free carrier) σημαίνει «ελεύθερο στον μεταφορέα»,
  - η συντομογραφία «fob» (free on board) σημαίνει «ελεύθερο επί του πλοίου»,
  - η συντομογραφία cfr (cost and freight) σημαίνει κόστος και ναύλος,
  - οι συντομογραφίες «C & F filo» (cost and freight και free in/liner out), σημαίνουν «κόστος και ναύλος και ελεύθερο επί του πλοίου και εκφόρτωση υπό τους όρους ναύλωσης φορτηγού γραμμής»,

- η συντομογραφία «LME» (London Metal Exchange), στα ελληνικά «Χρηματιστήριο Μετάλλων του Λονδίνου», είναι τόπος διαμόρφωσης της τιμής των μετάλλων. Η τιμή LME καθορίζει και την τιμή του αργιλίου. Στα προαναφερθέντα έγγραφα, η συντομογραφία αυτή παραπέμπει στην τιμή του αργιλίου,
- ο όρος «AlF₃» είναι η συντομογραφία του φθοριούχου αργιλίου. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η τιμή του φθοριούχου αργιλίου μπορεί να υπολογιστεί ως ποσοστό επί της τιμής LME. Σύμφωνα με τις επισημάνσεις των διαδίκων, η τιμή του AlF₃ κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 45 και 55 % της τιμής LME, δηλαδή μεταξύ 650 και 900 USD.

78 Παρατηρείται επίσης ότι τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση προσκομίστηκαν είτε από την Boliden είτε από άλλα μέλη της συμπράξεως, στα οποία συμπεριλαμβάνεται μεταξύ άλλων και η Fluorsid. Οι προσφεύγουσες δεν έθεσαν εν αμφιβόλω ούτε την αυθεντικότητα ούτε την αξιοπιστία αλλ' ούτε και την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων αυτών, ενώ από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι η εν λόγω αποδεικτική ισχύς είναι αμφισβητήσιμη. Συγκεκριμένα, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν το ίδιο το περιεχόμενο των αποδεικτικών εγγράφων, αλλ' αρνούνται απλώς την ορθότητα των συμπερασμάτων που άντλησε η Επιτροπή από τα εν λόγω έγγραφα για να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως.

3. Επί της αποδείξεως της παραβάσεως

79 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι μετέχοντες στη σύμπραξη του Μιλάνου συνήψαν συμφωνία για την κατά 20 % αύξηση των τιμών πώλησης του φθοριούχου αργιλίου. Εκτός αυτού, οι εν λόγω επιχειρήσεις καθόρισαν γενικό επίπεδο τιμών σε πολλές περιοχές του κόσμου, περιλαμβανομένης της Ευρώπης, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατένειμαν τις αγορές και αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες. Ως εκ τούτου, πρέπει να εκτιμηθούν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

80 Καταρχάς, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου επισημαίνουν την αύξηση κατά 20 % του συνολικού κόστους μεταξύ Ιουνίου του 1999 και Ιουνίου του 2000, πράγμα που κατέστησε αναγκαία την αύξηση των τιμών του φθοριούχου αργιλίου το 2001 κατά 20 %. Ως προς το σημείο αυτό, διευκρινίζονται, εν συνεχεία, τα κατωτέρω:

«[Λ]αμβανομένου υπόψη ότι η τιμή πώλησης [του φθοριούχου αργιλίου το 2000] καθορίστηκε κατά τη λήξη του πρώτου εξαμήνου του 1999 και ότι το κόστος μας κατά τα μέσα του 2000 είναι κατά 20 % υψηλότερο από εκείνο του 1999, οι τιμές μας [για το φθοριούχο αργίλιο] το 2001 πρέπει να είναι κατά 20 % υψηλότερες από τις αντίστοιχες του 2000. Και τα τρία μέρη [οι Fluorsid, ICF IQM] συμφώνησαν ότι η αύξηση αυτή ήταν εύλογη από πλευράς του παραγωγού. Αναρωτιέται ωστόσο κανείς κατά πόσον οι συνθήκες προσφοράς/ζήτησης στην αγορά επιτρέπουν τέτοια αύξηση» (αιτιολογική σκέψη 81 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

81 Επομένως, από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου προκύπτει σαφώς ότι οι εκπρόσωποι που μετείχαν στην εν λόγω σύσκεψη, μεταξύ των οποίων και ο εκπρόσωπος της Fluorsid, συμφώνησαν να αυξήσουν τις τιμές πώλησης του φθοριούχου αργιλίου το 2001 κατά 20 %.

82 Εκτός αυτού, όσον αφορά την ευρωπαϊκή αγορά, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου μνημονεύουν μια συμφωνία μεταξύ των εν λόγω εκπροσώπων για το έτος 2001, η οποία αφορούσε τιμή 775 USD «fca», δηλαδή 800 USD «fob», ανά τόνο φθοριούχου αργιλίου:

«Για το 2001 η ICF επιθυμεί να αυξήσει την τιμή στα USD 800/t fca Mordijk και USD 775/t fob Gabes. Επομένως, η τιμή Ευρωπαϊκού παραγωγού είναι 775/800 USD/t fca/fob [ανά] Ευρωπαϊκό παραγωγό» (αιτιολογική σκέψη 85 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 83 Από το σύνολο των εν λόγω εγγράφων προκύπτει ότι η τιμή αυτή συνιστά ελάχιστη τιμή πώλησεως, κάτω από την οποία τα μέλη της συμπράξεως δεν έπρεπε να απευθύνουν προσφορές στις οικείες αγορές.
- 84 Τα συμπεράσματα αυτά επιβεβαιώνονται από τις σημειώσεις που κράτησε ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου, στην οποία μετείχε τηλεφωνικά, καθώς και από τις προφορικές δηλώσεις στις οποίες προέβη (αιτιολογικές σκέψεις 77, 89 και 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως) ενώπιον της Επιτροπής. Επομένως, από τις εν λόγω σημειώσεις και δηλώσεις προκύπτει ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη αυτή υποστήριξαν ότι ήταν επιβεβλημένο να αυξηθούν οι τιμές κατά 20 % και κατέληξαν, αφού κατάρτισαν τον πίνακα του κόστους [παραγωγής], ότι οι τιμές για το 2001 έπρεπε να αυξηθούν κατά 20 % και να καθοριστούν στα 800 USD ανά τόνο, δηλαδή στο 50 % της τιμής «LME».
- 85 Επιπλέον, από πολλά έγγραφα μεταγενέστερα της συσκέψεως του Μιλάνου αποδεικνύεται ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη αυτή τήρησαν τους όρους της εν λόγω συμφωνίας, διατήρησαν τις σχετικές διμερείς επαφές και αντάλλαξαν ευαίσθητα εμπορικά δεδομένα, ώστε να είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να ελέγχουν αμοιβαία τις αντίστοιχες πολιτικές τους επί των τιμών. Συγκεκριμένα, το σημείωμα που απέστειλε ο Τ, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, στον Ο, επίσης εκπρόσωπο του τμήματος «Noralf» της Boliden, και το οποίο αφορούσε τηλεφωνική συνομιλία που είχαν στις 25 Οκτωβρίου 2000 ο Τ και ο Α, της IQM, επισημαίνει ότι οι τελευταίοι αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικές με προσφορές τιμών που απηύθυναν προς πελάτη στην Αυστραλία. Οι εν λόγω προσφορές τιμών αντιστοιχούσαν στην ελάχιστη τιμή των 800 USD ανά τόνο που είχε συμφωνηθεί στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου. Συγκεκριμένα, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η IQM προσέφερε στον εν λόγω πελάτη επίπεδο τιμών «850 – 875 – 900 USD», ενώ το τμήμα «Noralf» της Boliden επισήμανε ότι προσέφερε τιμή σχεδόν 800 USD, χωρίς ωστόσο να έχει συνάψει ακόμα σχετική συμφωνία με τον Αυστραλό πελάτη (αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 86 Επιπλέον, από το σημείωμα του C, εκπροσώπου της Minmet, που αφορούσε την από 8 Νοεμβρίου 2000 τηλεφωνική του συνομιλία με τον G, εκπρόσωπο της ICF, προκύπτει ότι η τελευταία διαμαρτυρήθηκε για τις «χαμηλές» τιμές που προσέφερε η Minmet στο πλαίσιο πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών στην Αίγυπτο –τιμές ανερχόμενες στα «725 USD fob/-745 USD cfr»– και ζήτησε να πληροφορηθεί με ποιον τρόπο σκόπευε η Minmet να αυξήσει την τιμή που ίσχυε στη Βενεζουέλα στα 875 USD, δεδομένου ότι οι οικονομικοί φορείς της Βενεζουέλας είχαν πρόσβαση στην πρόσκληση για την υποβολή προσφορών της Αιγύπτου. Σύμφωνα με το ίδιο σημείωμα, η ICF επιβεβαίωσε ότι οι τιμές που προσφέρονταν σε ένα Βραζιλιάνο πελάτη και παραγωγό αργιλίου υπερέβαιναν τα 800 USD ανά τόνο (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 87 Εκτός αυτού, όπως προκύπτει από άλλα πρακτικά, με ημερομηνία 9 Νοεμβρίου 2000, που συντάχθηκαν από τη Minmet και απεστάλησαν στη Fluorsid και τα οποία αφορούσαν σύσκεψη διεξαχθείσα μεταξύ, αφενός, των C και K, εκπροσώπων της Minmet, και, αφετέρου, των G και T, εκπροσώπων της ICF, η τελευταία ενημέρωσε για το γεγονός ότι είχε συνάψει σύμβαση με Βραζιλιάνο πελάτη με τιμή 845 USD, επιβεβαίωσε δε ότι δεν επρόκειτο να προσφέρει περισσότερους από 6 000 μετρικούς τόνους στην αγορά της Βενεζουέλας. Η Minmet επέμεινε ώστε οι τιμές στη Βενεζουέλα να υπερβούν τα 800 USD «cfr» (αιτιολογική σκέψη 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 88 Επομένως, από τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 25ης Οκτωβρίου, της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 προκύπτει ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις επιδόθηκαν σε αμοιβαίο έλεγχο του ύψους των τιμών. Εκτός αυτού, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι τιμές ανταποκρίνονταν στα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων που είχαν διεξαχθεί κατά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Συναφώς, επισημαίνεται επίσης ότι τα έγγραφα της 25ης Οκτωβρίου, της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000 κάνουν λόγο για επαφές μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου μεταξύ των μετεχόντων στη σύσκεψη αυτή, ειδικότερα δε μεταξύ των προσφευγουσών και της ICF, επαφές προφανώς συνδεόμενες με τη συμφωνία για τις τιμές η οποία είχε συναφθεί στο πλαίσιο εκείνης της συσκέψεως, καθόσον παραπέμπουν στα στοιχεία κλειδιά της εν λόγω συμφωνίας.

- 89 Αφενός, η συμφωνία αυτή σχετικά με τις τιμές αφορούσε τις ευρωπαϊκές αγορές. Συναφώς, τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, προβλέψεις ποσοτήτων παραγωγής και πωλήσεων σε φθοριούχο αργίλιο του έτους 2001 για την Ιταλία, τη Ρουμανία, την Ισπανία, τη Σκανδιναβία, τη Γερμανία, την Μπενελούξ και το Ηνωμένο Βασίλειο (αιτιολογική σκέψη 85 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Στο πλαίσιο αυτό, η ICF επισήμανε ότι επιθυμούσε να αυξήσει την τιμή για το 2001 στα 800 USD ανά τόνο «fca Mordijk» και στα 775 USD ανά τόνο «fob Gabes» με αποτέλεσμα η τιμή του Ευρωπαίου παραγωγού να διαμορφωθεί στα 775/800 USD ανά τόνο «fca/fob» (βλ. σκέψη 82 ανωτέρω).
- 90 Αφετέρου, η Επιτροπή απέδειξε ότι η εν λόγω συμφωνία εφαρμοζόταν και σε διάφορες άλλες περιοχές του κόσμου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου, όσον αφορά την Αυστραλία, η «ιδεατή τιμή» για το 2001 ήταν 800 USD ανά τόνο «fob Europe», δηλαδή «50 % LME fob», ενώ η ευρωπαϊκή τιμή μπορούσε να είναι υψηλότερη από την κινεζική και θα έπρεπε να ανέρχεται στα 875 USD ανά τόνο (αιτιολογική σκέψη 86 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Όσον αφορά τη Νότια Αμερική, τα εν λόγω πρακτικά περιέχουν τις τιμές του 2000 και τις ελάχιστες τιμές του 2001. Για τη Βενεζουέλα, εμφανίζεται για το έτος 2001 η τιμή των 850 USD ανά μετρικό τόνο «C & F filo», ως ελάχιστη δε τιμή τα 890 USD ανά μετρικό τόνο. Για τη Βραζιλία, όλοι οι παραγωγοί συμφωνούν ότι η τιμή πρέπει να καθοριστεί περίπου στο «50 % LME fob» και στα 875 USD ανά τόνο «cfr».
- 91 Με τις προφορικές δηλώσεις στις οποίες προέβη ενώπιον της Επιτροπής, ο Ο, εκπρόσωπος του τμήματος «Noralf» της Boliden, υποστήριξε επιπλέον ότι οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου είχαν συμφωνήσει σχετικά με τους πελάτες του καθενός καθώς και με το επίπεδο των τιμών που έπρεπε να διατηρηθεί τόσο εντός όσο και εκτός Ευρώπης. Κατά συνέπεια, ο σκοπός της συσκέψεως του Μιλάνου ήταν η επεξεργασία μιας κοινής εξήγησης για τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να εφαρμοστούν τα νέα επίπεδα τιμών. Οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου κατένειμαν μεταξύ τους τις ποσότητες που επρόκειτο να προσφέρουν στους διαφορετικούς πελάτες. Υπήρξε σιωπηρή συμφωνία να τηρηθούν τα συννομολογηθέντα ως προς τους αντίστοιχους πελάτες του καθενός και τις πραγματοποιούμενες σε καθέναν από αυτούς παραδόσεις (βλ. αιτιολογική σκέψη 90 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 92 Ομοίως, από το σημείωμα της τηλεφωνικής συνομιλίας της 25ης Οκτωβρίου 2000 προκύπτει ότι ο Α, εκπρόσωπος της IQM, επιθυμούσε να «κρατήσει επαφή» με τον Τ, εκπρόσωπο του τμήματος «Noralf» της Boliden, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το επίπεδο τιμών του φθοριούχου αργιλίου στην Αυστραλία, υπενθυμίζοντας την τιμή των 800 USD που είχε συμφωνηθεί κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου (βλ. αιτιολογική σκέψη 94 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 93 Τέλος, από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου προκύπτει επίσης ότι, εν συνεχεία, οι μετέχοντες στην εν λόγω σύσκεψη, δηλαδή οι Fluorsid, ICF και IQM, αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικές με την παραγωγή και τους όγκους πωλήσεων το 2000 καθώς και με τις προβλέψεις για το 2001, όσον αφορά διάφορες χώρες του κόσμου με ακριβείς ενδείξεις ποσοτήτων αλλά και πληροφορίες ανά παραγωγό και πελάτη. Όσον αφορά τις «επιμέρους αγορές», τα πρακτικά αναφέρουν τα ακόλουθα (βλ. αιτιολογική σκέψη 84 της προσβαλλομένης αποφάσεως):
- «Εξετάσαμε κάθε αγορά προκειμένου να καθορίσουμε γενικό επίπεδο τιμών, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την κατανομή της αγοράς. Εντούτοις, άπαντες συμφωνήσαμε ότι, οποιοσδήποτε και αν αναλάβει την προμήθεια, πρέπει να διατηρηθεί υψηλότερη τιμή. Ως εκ τούτου, οφείλουμε να αποθαρρύνουμε οποιαδήποτε σημαντική έκπτωση των τιμών.»
- 94 Επομένως, οι μετέχοντες στη σύσκεψη του Μιλάνου αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες, μεταξύ των οποίων και σχετικές με τους όγκους παραγωγής τους, με τις πωληθείσες ή προβλεπόμενες να πωληθούν ποσότητες, με τους πελάτες τους τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, με τον καθορισμό των τιμών τους καθώς και με τη μεταξύ τους κατανομή των αγορών, τούτο δε προκειμένου να επιτύχουν συμφωνία επί των σχετικών με τον ανταγωνισμό παραμέτρων αυτών.

- 95 Επομένως, από το σύνολο αυτών των αποδεικτικών στοιχείων, το περιεχόμενο των οποίων δεν αμφισβητείται αυτό καθαυτό από τις προσφεύγουσες, συνάγεται ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι, στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου, στην οποία μετείχαν οι προσφεύγουσες, συνάφθηκε συμφωνία καθορισμού των τιμών κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 253 της Συμφωνίας ΕΟΧ.
- 96 Κατά συνέπεια, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή απέδειξε το αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο της συσκέψεως του Μιλάνου καθώς και την ύπαρξη συμφωνίας αντίθετης προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να αποδειχθεί ότι η εν λόγω συμφωνία παρήγαγε αποτελέσματα (απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, παρατεθείσα στη σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 123, και απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 181). Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι τα επιζήμια για τον ανταγωνισμό αντικείμενο και αποτέλεσμα μιας συμφωνίας αποτελούν όχι σωρευτικές αλλά διαζευκτικές προϋποθέσεις για να εκτιμηθεί αν μια τέτοια συμφωνία εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Κατά πάγια όμως νομολογία, ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋποθέσεως, που εκφράζεται με τη χρήση του συνδέσμου «ή», επιβάλλει καταρχάς να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται. Πάντως, δεν επιβάλλεται η εξέταση των αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας εφόσον έχει αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο αυτής (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψη 55, και της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/08 και C-429/08, Football Association Premier League κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-9083, σκέψη 135). Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφυγουσών ότι η εφαρμογή τέτοιας συμφωνίας είναι «αδύνατη».
- 97 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν πληρούνται εν προκειμένω και τα κριτήρια που απαιτεί η νομολογία προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής (βλ. νομολογία που παρατίθεται με τη σκέψη 75 ανωτέρω). Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι στην υπό κρίση υπόθεση ικανοποιείται το κριτήριο κατά το οποίο, για τη δυνατότητα εφαρμογής της απαγόρευσης του άρθρου 81 ΕΚ, πρέπει αναγκαστικά να πρόκειται για «συμφωνία», το εν λόγω ζήτημα αφορά αποκλειστικά και μόνο εναλλακτικό χαρακτηρισμό της ίδιας συμπράξεως που δεν ασκεί επιρροή στην υπόλοιπη ανάλυση.
- 98 Επομένως, από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι η αιτίαση που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.
- 99 Ως προς την αιτίαση που αντλείται από φερόμενη «παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως όσον αφορά την απόδειξη της παραβάσεως», επισημαίνεται ότι οι προσφεύγουσες κάνουν νύξη περί ελλιπούς αιτιολογίας μόνον στον τίτλο του παρόντος λόγου ακυρώσεως, χωρίς ωστόσο να προβάλλουν επιχειρήματα προς στήριξή του. Δεδομένου όμως ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι ούτε κατά το ελάχιστο τεκμηριωμένη ή θεμελιωμένη, πρέπει να θεωρηθεί ως μέρος του παρόντος λόγου ακυρώσεως και ως στρεφόμενη κατά του βάσιμου της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψεις 65 έως 68). Ως εκ τούτου, η αιτίαση αυτή συνάπτεται με εκείνη που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, οπότε παρέλκει η χωριστή εξέτασή της.
- 100 Ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι οι προσφεύγουσες προβάλλουν λυσιτελώς έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως ή ότι ο λόγος αυτός πρέπει να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως, υπενθυμίζεται ότι η απαιτούμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να εμφανίζει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ούτως ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους μεν ενδιαφερόμενους να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, στο δε αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχο του (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2003, C-338/00 P, Volkswagen κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-9189, σκέψη 124, και της 10ης Ιουλίου 2008, C-413/06 P, Bertelsmann και Sony Corporation of America

κατά Imperial, Συλλογή 2008, σ. I-4951, σκέψεις 166 και 178). Μολονότι, κατ' επιταγή του άρθρου 253 ΕΚ, η Επιτροπή υποχρεούται να εκθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που δικαιολογούν την απόφαση, καθώς και τις νομικές εκτιμήσεις που την ώθησαν στη λήψη της, η διάταξη αυτή δεν επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να προβαίνει σε λεπτομερή εξέταση του συνόλου των πραγματικών και νομικών στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της κατά τη διοικητική διαδικασία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984, 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 22, της 11ης Ιουλίου 1989, 246/86, Belasco κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 2117, σκέψη 55, και προπαρατεθείσα απόφαση Volkswagen κατά Επιτροπής, σκέψη 127· βλ., επίσης, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2011, T-11/06, Romana Tabacchi κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-6681, σκέψη 233). Το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις επιταγές του εν λόγω άρθρου πρέπει να εξετάζεται σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως δε σε συνάρτηση με το περιεχόμενο της πράξεως, τη φύση των προβαλλόμενων λόγων και το συμφέρον που έχουν οι αποδέκτες της πράξεως ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά να λάβουν διευκρινίσεις (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Δεκεμβρίου 2009, C-89/08 P, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-11245, σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 101 Εν προκειμένω όμως, η Επιτροπή εξέθεσε λεπτομερώς με την προσβαλλόμενη απόφαση τα πραγματικά και νομικά στοιχεία καθώς και το σύνολο των εκτιμήσεων που την ώθησαν να εκδώσει την απόφαση αυτή. Επιπλέον, η αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως υπήρξε επαρκής ώστε να καταστήσει δυνατό στις προσφεύγουσες το να πληροφορηθούν τους δικαιολογητικούς της λόγους προκειμένου να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, αλλά και στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Ως εκ τούτου, δεν διαπιστώνεται ελλιπής αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως όσον αφορά την απόδειξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ, οπότε η σχετική αιτίαση πρέπει εν πάση περιπτώσει να απορριφθεί.
- 102 Κατά συνέπεια, ο παρών λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Γ – Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 103 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά τους άμυνας και ότι παρέβη επίσης τα άρθρα 2 και 27 του κανονισμού 1/2003. Η προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνει διαφορετική παράβαση από εκείνη που προσάφθηκε με την ανακοίνωση των αιτιάσεων κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Η Επιτροπή διεξήγαγε έρευνα και συνέλεξε συμπληρωματικά έγγραφα και μετά την έκδοση της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Οι προσφεύγουσες όμως δεν ήταν σε θέση να ασκήσουν τα δικαιώματά τους άμυνας ως προς τα μεταγενέστερα αυτά στοιχεία. Αφενός, η προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνει παραβάσεις και λαμβάνει υπόψη πραγματικά στοιχεία που δεν μνημονεύονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ειδικότερα τα έγγραφα τα σχετικά με τις διμερείς επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000. Αφετέρου, η ανακοίνωση των αιτιάσεων διαπίστωσε «διαρκή παράβαση», ενώ η προσβαλλόμενη απόφαση «παράβαση εξάμηνης διάρκειας». Η Fluorsid επικρίνει επίσης το γεγονός ότι στην ανακοίνωση των αιτιάσεων δεν γίνεται μνεία της αίτησης για μείωση του ποσού του προστίμου που υπέβαλε η εταιρία αυτή στην Επιτροπή και προβάλλει έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά την απόρριψη της εν λόγω αίτησης με την ανακοίνωση των αιτιάσεων.
- 104 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων των προσφευγουσών. Τα έγγραφα τα σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές περιέχονταν στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν διέυρνε τις αιτιάσεις που προέβαλε κατά των μελών της συμπράξεως. Τα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε το θεσμικό αυτό όργανο και τα οποία προσήψε στα μέλη της συμπράξεως ήταν γνωστά στους ενδιαφερόμενους. Η τελική απόφαση της Επιτροπής, δηλαδή η προσβαλλόμενη απόφαση, δεν ήταν επιβεβλημένο να συμπίπτει απολύτως με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν έκρινε αναγκαίο να εκδώσει

συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων ως προς τα νέα αποδεικτικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνονταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Τα έγγραφα αυτά δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση τα αποδεικτικά στοιχεία που ήδη είχαν γίνει δεκτά ούτε συνεπάγονται την εξαγωγή διαφορετικών συμπερασμάτων.

- 105 Επιπλέον, όσον αφορά τη φερόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Fluorsid σε σχέση με την αίτησή της για μείωση του ποσού του προστίμου, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η αίτηση μείωσης του ποσού του προστίμου της Fluorsid δεν ήταν δικαιολογημένη, καθόσον τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η εν λόγω εταιρία δεν συνιστούσαν σημαντική προστιθέμενη αξία, πράγμα για το οποίο ενημέρωσε την ενδιαφερόμενη στις 13 Ιουλίου 2007. Η Επιτροπή δεν όφειλε να τοποθετηθεί επί της αιτήσεως αυτής παρά μόνο με την προσβαλλόμενη απόφαση, πράγμα το οποίο και έπραξε. Κατά συνέπεια, παρασχέθηκε στη Fluorsid η δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά της άμυνας κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, έχοντας επίγνωση του ότι η αίτησή της για μείωση του ποσού του προστίμου είχε απορριφθεί.
- 106 Υπενθυμίζεται ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν την πολιτική του ανταγωνισμού συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την τήρηση της οποίας διασφαλίζουν τα δικαιοδοτικά όργανά της (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-534/07 P, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-7415, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 107 Όπως γίνεται δεκτό κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει να παρέχεται στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, κατά τη διοικητική διαδικασία, η δυνατότητα να γνωστοποιήσει λυσιτελώς την άποψή της σχετικά με το υποστατό και την κρισιμότητα των προβαλλόμενων πραγματικών περιστατικών, καθώς και σχετικά με τα έγγραφα που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για να στηρίξει τη διαπίστωσή της ότι συντρέχει παραβίαση της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 10, της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, σκέψη 21, και της 9ης Ιουλίου 2009, C-511/06 P, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-5843, σκέψη 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 108 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 αντανάκλα την αρχή αυτή στο μέτρο που προβλέπει ότι στους εμπλεκόμενους αποστέλλεται ανακοίνωση των αιτιάσεων η οποία πρέπει να εκθέτει σαφώς όλα τα ουσιώδη στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας (βλ., συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 67), ώστε οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να αντιληφθούν ποιες ενέργειες τους προσάπτει η Επιτροπή και ποια αποδεικτικά στοιχεία έχει στη διάθεσή της (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 315 και 316, και απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψεις 66 και 67), καθώς και να αμυνθούν λυσιτελώς προτού το θεσμικό αυτό όργανο εκδώσει οριστική απόφαση (βλ., συναφώς, απόφαση Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 107 ανωτέρω, σκέψεις 85 και 86). Η ανωτέρω επιταγή πληρούται όταν η συγκεκριμένη απόφαση δεν προσάπτει στους ενδιαφερόμενους παραβάσεις διαφορετικές από εκείνες που παρατίθενται με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και λαμβάνει υπόψη μόνον τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι είχαν την ευκαιρία να παράσχουν εξηγήσεις (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψη 109 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 109 Παρά ταύτα, η παράθεση των ουσιωδών στοιχείων στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή με την ανακοίνωση των αιτιάσεων μπορεί να γίνει συνοπτικά, η δε τελική απόφαση δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να αποτελεί αντίγραφο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ., συναφώς, απόφαση Musique

Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 107 ανωτέρω, σκέψη 14), καθόσον η ανακοίνωση αυτή συνιστά προκαταρκτικό έγγραφο, του οποίου οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις έχουν αμιγώς προσωρινό χαρακτήρα (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, British American Tobacco και Reynolds Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 70). Ως εκ τούτου, είναι θεμιτό να πραγματοποιούνται προσθήκες στην ανακοίνωση των αιτιάσεων υπό το πρίσμα του υπομνήματος απαντήσεως των διαδίκων, των οποίων τα επιχειρήματα αποδεικνύουν ότι όντως άσκησαν τα δικαιώματά τους άμυνας. Η Επιτροπή μπορεί επίσης, ενόψει της διοικητικής διαδικασίας, να αναθεωρήσει ή να προσθέσει πραγματικά ή νομικά επιχειρήματα προς στήριξη των αιτιάσεων που διατύπωσε (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-86/95, Compagnie générale maritime κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1011, σκέψη 448, και της 22ας Οκτωβρίου 2002, T-310/01, Schneider Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-4071, σκέψη 438). Κατά συνέπεια, μέχρι την έκδοση τελικής αποφάσεως, η Επιτροπή μπορεί, ενόψει ιδίως των γραπτών ή προφορικών παρατηρήσεων των μερών, είτε να εγκαταλείψει ορισμένες ή ακόμη και όλες τις αιτιάσεις που αρχικά διατύπωσε εναντίον τους και να μεταβάλει έτσι τη θέση της υπέρ αυτών είτε, αντιθέτως, να αποφασίσει να προσθέσει νέες αιτιάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι θα παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατυπώσουν συναφώς την άποψή τους (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-198/98, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 115 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

110 Εκτός αυτού, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, προσβάλλονται τα δικαιώματα άμυνας οσάκις υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, η κινηθείσα από αυτήν διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η προσφεύγουσα επιχείρηση αποδεικνύει ότι έλαβε χώρα τέτοια προσβολή εφόσον αποδείξει επαρκώς όχι ότι η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά ότι θα μπορούσε να υποστηρίξει καλύτερα την άμυνά της αν δεν είχε διαπραχθεί η διαδικαστική πλημμέλεια, παραδείγματος χάρι ως εκ του ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για την άμυνά της έγγραφα στα οποία δεν της επετράπη η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-194/99 P, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10821, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knaf Gips κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-6375, σκέψη 28· βλ., επίσης, κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Οκτωβρίου 2009, C-141/08 P, Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2009, σ. I-9147, σκέψη 94).

111 Όσον αφορά ειδικότερα το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο, κατά πάγια νομολογία που αφορά την περίπτωση στην οποία απορρίπτεται αίτηση προσβάσεως σε συγκεκριμένο έγγραφο γίνεται δεκτό ότι αρκεί η επιχείρηση να αποδεικνύει ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το εν λόγω έγγραφο για την άμυνά της (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-109/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-10329, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην ίδια υπόθεση, Συλλογή 2011, σ. I-10329, σημείο 171 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· προπαρατεθείσες αποφάσεις Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψεις 74 και 75· Knaf Gips κατά Επιτροπής, σκέψη 110 ανωτέρω, σκέψη 23, και της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 108 ανωτέρω, σκέψεις 318 και 324). Δεν απόκειται στην επιχείρηση αυτή να αποδείξει ότι η επίμαχη παρατυπία θα επηρέαζε εις βάρος της την εξέλιξη της διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής, αλλ' αποκλειστικά ότι η παρατυπία ήταν σε θέση να επηρεάσει την έκβαση της διαδικασίας και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011 Solvay κατά Επιτροπής, σημεία 179 και 181, καθώς και αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4235, σκέψη 81, της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-199/99 P, Corus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-11177, σκέψη 128· προπαρατεθείσες αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 108 ανωτέρω, σκέψη 318, και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 74). Επομένως, σε περίπτωση μη

γνωστοποιήσεως των εγγράφων, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν χρειάζεται να αποδείξει ότι η διοικητική διαδικασία θα είχε διαφορετική έκβαση αν τα επίμαχα έγγραφα είχαν καταστεί γνωστά, αλλ' αρκεί να αποδείξει το ενδεχόμενο, έστω και περιορισμένο, τα μη γνωστοποιηθέντα κατά τη διοικητική διαδικασία έγγραφα να μπορούσαν να αποβούν χρήσιμα για την άμυνά της (βλ. προπαρατεθείσες προτάσεις που ανέπτυξε η γενική εισαγγελέας J. Kokott στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011 Solvay κατά Επιτροπής, σημείο 181 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και προπαρατεθείσα απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 131).

2. Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με τα έγγραφα που αφορούν τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές

- 112 Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατά βάση, ότι η Επιτροπή στήριξε την προσβαλλόμενη απόφαση σε στοιχεία μη περιλαμβανόμενα στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, μεταξύ άλλων σε έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και της 9ης Νοεμβρίου 2000, η ενέργεια δε αυτή συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- 113 Συναφώς, από τις σκέψεις 20 έως 22, 76, 86 έως 88 ανωτέρω (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως) προκύπτει ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή όντως στηρίχθηκε στα εν λόγω έγγραφα προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη της συμπράξεως και την εφαρμογή της καθώς και να συναγάγει τις αναγκαίες συνέπειες στο πλαίσιο εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως και του καθορισμού του ποσού του προστίμου που έπρεπε να επιβληθεί στις προσφεύγουσες.
- 114 Επομένως, σε πρώτο στάδιο, πρέπει να γίνει αντιπαραβολή του περιεχομένου της ανακοινώσεως των αιτιάσεων με εκείνο της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 115 Με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή έκρινε ότι τα μέλη της συμπράξεως διατηρούσαν επαφές από το 1997 (παράγραφοι 76 επ.), και μνημόνευσε μια σύσκεψη διεξαχθείσα στην Ελλάδα στις 29 Ιουλίου 1999 (παράγραφοι 85 επ.) καθώς και «μεταγενέστερες συσκέψεις» (παράγραφοι 92 επ.) αλλά και τη σύσκεψη του Μιλάνου (παράγραφοι 103 επ.). Η ανακοίνωση των αιτιάσεων, στο τμήμα όπου περιγράφονται τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με την εφαρμογή της συμπράξεως, κάνει λόγο για επαφές μεταξύ των μελών της συμπράξεως, στις οποίες περιλαμβάνονται και ορισμένες μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι «μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου, οι επιχειρήσεις που εμπλέκονταν στη συναφθείσα συμφωνία εξακολούθησαν μέσω διμερών επαφών να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε σχέση με την αγορά του φθοριούχου αργιλίου» (παράγραφος 117). Συναφώς, το θεσμικό αυτό όργανο παραπέμπει ρητώς σε ορισμένες επαφές της 25ης Οκτωβρίου 2000, σε επαφές καθ' όλη τη διάρκεια του 2001, σε μια συνδιάσκεψη που διοργανώθηκε μεταξύ 17ης και 21ης Φεβρουαρίου 2012, σε μια άλλη συνδιάσκεψη στο Σαν Ντιέγκο της Καλιφόρνια (Ηνωμένες Πολιτείες) στις 6 Μαρτίου 2003 καθώς και σε ορισμένες επαφές του Ιανουαρίου του 2004 και της 21ης Ιανουαρίου 2005 (παράγραφοι 118 έως 123). Εκτός αυτού, η Επιτροπή επισήμανε ότι η σύμπραξη είχε τεθεί σε εφαρμογή, πράγμα το οποίο επρόκειτο να λάβει υπόψη στο πλαίσιο εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως (παράγραφος 227).
- 116 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση είχε αρχίσει στις 30 Ιουνίου 1997, ημερομηνία διεξαγωγής της συσκέψεως στη Σούσα (Τυνησία), και είχε ενταθεί από τη σύσκεψη που διεξήχθη στην Ελλάδα στις 29 Ιουλίου 1999, «ημερομηνία συνάψεως και θέσεως σε ισχύ της οριστικής συμφωνίας σχετικά με την αύξηση των τιμών για τις πωλήσεις το 2000», καθώς και ότι στις 12 Ιουλίου 2000 είχε συναφθεί ανάλογη συμφωνία στο Μιλάνο σχετική με τις τιμές πώλησης για το 2001. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνήγαγε ότι η παράβαση είχε συνεχιστεί, στην περίπτωση των Fluorsid, ICF και IQM, «τουλάχιστον

έως τις 31 Δεκεμβρίου 2001», η δε καταληκτική ημερομηνία εφαρμογής της συμφωνίας αυτής συμπίπτει με τη λήξη της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι πωλήσεις τις οποίες αφορά η συμφωνία (παράγραφος 216).

- 117 Με τις αιτιολογικές σκέψεις 155 και 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή μνημονεύει «διμερείς επαφές κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου του 2000», ειδικότερα εκείνες της 25ης Οκτωβρίου και της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000. Οι επαφές αυτές αποδεικνύουν την παρακολούθηση εφαρμογής της συμφωνίας που είχε συναφθεί στο πλαίσιο της συσκέψεως του Μιλάνου. Με την αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παραπέμπει εκ νέου στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 όσον αφορά την εφαρμογή της συμπράξεως στο πλαίσιο καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου. Το θεσμικό αυτό όργανο επισημαίνει ότι συνεκτίμησε τον βαθμό εφαρμογής της συμπράξεως προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό της αξίας επί των αγορών που έπρεπε να λάβει υπόψη και παραπέμπει μεταξύ άλλων στις αιτιολογικές σκέψεις 154 έως 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 118 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση διήρκεσε τουλάχιστον κατά την περίοδο από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 (αιτιολογικές σκέψεις 241 και 147 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά το γράμμα της αιτιολογικής σκέψης 146 της προσβαλλομένης αποφάσεως, «οι συμβάσεις προμήθειας τίθενται υπό διαπραγμάτευση εκ των προτέρων κατά την περίοδο που αρχίζει εντός του δεύτερου εξαμήνου κάθε ημερολογιακού έτους και λήγει κατά το τέλος του ίδιου αυτού ημερολογιακού έτους ή κατά τη διάρκεια του πρώτου πενταμήνου του επόμενου ημερολογιακού έτους». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε ότι, σύμφωνα με την πρακτική του τομέα του φθοριούχου αργιλίου, οι τιμές καθορίζονταν εκ των προτέρων για το επόμενο οικονομικό έτος.
- 119 Τέλος, διευκρινίζεται ότι τα έγγραφα σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκείνες της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, δεν μνημονεύονται στο τμήμα της προσβαλλομένης αποφάσεως που αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 120 Επομένως, και παρά το γεγονός ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων παραπέμπει σε έγγραφα σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές, οι οποίες μνημονεύονται στη σκέψη 115 ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι δεν περιέχει ρητή μνεία στα έγγραφα που αφορούν τις διμερείς επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, στις οποίες αντιθέτως στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 121 Εντούτοις, τα έγγραφα αυτά σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 περιλαμβάνονταν στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής, η οποία τα ανακοίνωσε στους μετέχοντες στη διοικητική διαδικασία, και επομένως και στις προσφεύγουσες, κατά τον χρόνο αποστολής της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να ασκήσουν τα δικαιώματά τους άμυνας και προσβάσεως στον φάκελο. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι, αφενός, στις προσφεύγουσες χορηγήθηκε πλήρης πρόσβαση στον φάκελο, ακόμα και στα έγγραφα που αφορούσαν τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 και ότι, αφετέρου, η ανακοίνωση των αιτιάσεων έκανε ρητή αναφορά, έστω και με γενικούς όρους, στις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές.
- 122 Τόσο από τις διμερείς επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 που δεν μνημονεύονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και από εκείνες που αναφέρονται ρητώς στην εν λόγω ανακοίνωση προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες εμπλέκονταν στη σύμπραξη και στη θέση της σε εφαρμογή μετά τη σύσκεψη του Μιλάνου. Ως προς το σημείο αυτό πάντως αρκούσε η Επιτροπή να έχει στηρίξει την περιλαμβανόμενη στην ανακοίνωση των αιτιάσεων εκτίμησή της σχετικά με την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως και τη θέση της σε εφαρμογή σε διάφορα στοιχεία, στα οποία καταλέγονται η σύσκεψη του Μιλάνου και οι μεταγενέστερες αυτής διμερείς και πολυμερείς επαφές, μεταξύ άλλων μια επαφή του Οκτωβρίου 2000, δηλαδή χρονολογούμενη από το φθινόπωρο του 2000. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτει η ανακοίνωση των αιτιάσεων ήταν από μόνα τους επαρκή ώστε να προειδοποιηθούν οι προσφεύγουσες για το ενδεχόμενο να τα χρησιμοποιήσει η

Επιτροπή εναντίον τους ως ενοχοποιητικά αποδεικτικά μέσα. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων σχετικά με τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές που αναφέρονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, τα έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 δεν συνιστούσαν αναγκαία στοιχεία για να αποδειχθεί η διαρκής παράβαση και η θέση της σε εφαρμογή. Ως εκ τούτου, με την αιτιολογική σκέψη 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ειδικότερα δε με την υποσημείωση 128, η Επιτροπή παραπέμπει και στην επαφή της 25ης Οκτωβρίου 2000, η οποία είχε ήδη μνημονευθεί στην παράγραφο 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Κατά συνέπεια, τα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 δεν ήταν, αυτά καθαυτά, καθοριστικά για τη διαμόρφωση του συμπεράσματος στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεδομένου ότι, βάσει άλλων αποδεικτικών στοιχείων, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων είχε ήδη διαπιστωθεί τόσο η διαρκής παράβαση όσο και η εφαρμογή της πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2000.

- 123 Επιπλέον, υπενθυμίζεται η νομολογία που παρατίθεται με τη σκέψη 110 ανωτέρω και κατά την οποία τα δικαιώματα άμυνας προσβάλλονται όταν υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, δηλαδή, εν προκειμένω, λόγω ελλείψεως ρητών παραπομπών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, η κινηθείσα διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα.
- 124 Διαπιστώνεται όμως ότι τούτο δεν ισχύει εν προκειμένω.
- 125 Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε με τη σκέψη 121 ανωτέρω, οι προσφεύγουσες είχαν πλήρη πρόσβαση όχι μόνο στην ανακοίνωση των αιτιάσεων αλλά και στα έγγραφα τα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, χωρίς να κατορθώσουν να αντλήσουν από αυτά οποιοδήποτε απαλλακτικό στοιχείο, ούτε κατά τη διοικητική ούτε κατά την ένδικη διαδικασία. Επιπροσθέτως, κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, οι προσφεύγουσες παραιτήθηκαν ακόμα και από το να τοποθετηθούν επί των μεταγενέστερων της συσκέψεως του Μιλάνου επαφών που μνημονεύονταν ρητώς στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (παράγραφοι 117 έως 123 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Ομοίως, κατά την ένδικη διαδικασία, οι προσφεύγουσες δεν διευκρίνισαν αλλ' ούτε και τεκμηρίωσαν την άποψή τους ότι η έλλειψη ρητής αναφοράς στα έγγραφα αυτά με την ανακοίνωση των αιτιάσεων έθιξε την αποτελεσματικότητα της άμυνάς τους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και ότι θα μπορούσαν να έχουν αμυνθεί αποτελεσματικότερα αν είχαν συγκεκριμένη ενημέρωση, κατά το στάδιο αυτό, για την πρόθεση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τα έγγραφα της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000 ως ενοχοποιητικά στοιχεία της συμμετοχής τους στην παράβαση και στην εφαρμογή της. Αντιθέτως, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου των εγγράφων αυτών καθώς και του γεγονότος ότι οι προσφεύγουσες είχαν πλήρη γνώση τους, καθόσον αποτελούσαν οι ίδιες τις συντάκτριες των εγγράφων αυτών που προέρχονταν από τη δική τους εσωτερική σφαίρα, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι θα μπορούσαν να αντλήσουν απαλλακτικά στοιχεία από τα επίμαχα έγγραφα ως προς την ύπαρξη συμφωνίας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό και τη μεταγενέστερη εφαρμογή της. Συναφώς, διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη –στο πλαίσιο εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου– τις συνέπειες της παραβάσεως στην αγορά. Επομένως, οι προσφεύγουσες δεν ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι η έλλειψη ενημέρωσής τους με την ανακοίνωση των αιτιάσεων για την πρόθεση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει τα επίμαχα έγγραφα ως ενοχοποιητικά στοιχεία ήταν ικανή να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα της άμυνάς τους και, ως εκ τούτου, την εκτίμηση στην οποία θα είχε καταλήξει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 111 ανωτέρω, σκέψη 80).
- 126 Εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να υποστηρίξουν ότι η παράλειψη αυτή ήταν ικανή να τις εμποδίσει να αμυνθούν λυσιτελώς κατά της αιτίας ότι η παράβαση διήρκεσε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001. Συγκεκριμένα, τόσο με την ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και με την

προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν στήριξε την εκτίμησή της ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως στις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000. Ως προς το σημείο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση ουδόλως διαφέρει από την ανακοίνωση των αιτιάσεων, σύμφωνα με την οποία η διάρκεια που είχε αποδειχθεί όσον αφορά τις προσφεύγουσες υπερέβαινε επίσης χρονικά τη σύσκεψη του Μιλάνου, δηλαδή εκτεινόταν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001. Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες ήταν απολύτως σε θέση να αντιληφθούν τη χρησιμότητα που παρουσίαζαν για τον καθορισμό της διάρκειας της παραβάσεως τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούσαν τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές και τα οποία περιλάμβανε η ανακοίνωση των αιτιάσεων και η προσβαλλόμενη απόφαση, αυτή δε τη διάρκεια της παραβάσεως η Επιτροπή τη συνήγαγε κατ' ουσίαν από την πρακτική του τομέα του φθοριούχου αργιλίου, σύμφωνα με την οποία οι τιμές καθορίζονται εκ των προτέρων για την επόμενη εταιρική χρήση. Λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική αυτή, βασίμως έκρινε η Επιτροπή, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που μνημονεύονταν ρητώς στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ότι το σύνολο του κρίσιμου εξαμήνου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001 περιλαμβανόταν στη διάρκεια της παραβάσεως. Συναφώς, είναι άνευ σημασίας η πρόσθετη παραπομπή της προσβαλλομένης αποφάσεως στα έγγραφα σχετικά με τις επαφές της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000.

127 Διευκρινίζεται επιπλέον ότι η διάρκεια στην οποία κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αποτελεί την ελάχιστη διάρκεια για μια παράβαση, δεδομένου ότι οι μικρότερες του εξαμήνου περίοδοι λογίζονται ως έξι μήνες και ότι ο πολλαπλασιαστικός συντελεστής που εφαρμόζεται στο βασικό ποσό του προστίμου είναι 0,5 σε αμφότερες τις περιπτώσεις. Επομένως, ακόμα και αν υποθεθεί ότι η διάρκεια της παραβάσεως περιορίστηκε στη σύσκεψη του Μιλάνου και μόνον, χωρίς να συνεκτιμηθούν τα αποτελέσματα της συμφωνίας που συνάφθηκε στο πλαίσιο της εν λόγω συσκέψεως καθώς και οι μεταγενέστερες αυτής επαφές, ο συντελεστής της διάρκειας για τον καθορισμό του προστίμου θα ήταν ο ίδιος.

128 Από τα ανωτέρω το Γενικό Δικαστήριο καταλήγει ότι δεν συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγουσών σε σχέση με τα έγγραφα της 8ης και 9ης Νοεμβρίου 2000, οπότε η σχετική αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

α) Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με το «χρονικό πλαίσιο» της παραβάσεως

129 Όσον αφορά τη φερόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με τη διάρκεια της παραβάσεως, επισημαίνεται ότι η διάρκεια την οποία διαπίστωσε η προσβαλλόμενη απόφαση, δηλαδή η περίοδος από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000, είναι βραχύτερη από εκείνη που αναφέρει η ανακοίνωση των αιτιάσεων, από την περίοδο δηλαδή που περιλαμβάνεται μεταξύ 30 Ιουνίου 1997 και 31 Δεκεμβρίου 2001. Είναι όντως αληθές ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή επικαλέστηκε ορισμένα στοιχεία ενδεικτικά της λειτουργίας ορισμένων συμπαιγνιών στη βιομηχανία του φθοριούχου αργιλίου πριν τη σύσκεψη του Μιλάνου της 12ης Ιουλίου 2000, εντούτοις κατέληξε ότι δεν υπήρχαν κρίσιμες αποδείξεις για την εν λόγω προγενέστερη περίοδο (αιτιολογική σκέψη 73 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της αποδεικτικής ισχύος των διαθέσιμων στοιχείων, η Επιτροπή μείωσε τελικώς τη διάρκεια της παραβάσεως επισημαίνοντας ότι δεν είχε στην κατοχή της πειστικά στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συμπράξεως παρά μόνο για το χρονικό διάστημα που άρχιζε στις 12 Ιουλίου 2000 (αιτιολογικές σκέψεις 73 έως 76 και 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

130 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το γεγονός και μόνον ότι, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή κατέληξε, επίσης, στην προσωρινή εκτίμηση ότι η σύμπραξη άρχισε στις 30 Ιουνίου 1997, ημερομηνία της συσκέψεως στη Σούσα, και ότι εντάθηκε μετά τη σύσκεψη της 29ης Ιουλίου 1999 στην Ελλάδα (παράγραφος 216 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) δεν ασκεί επιρροή ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρέασε τα συμφέροντα ή τα δικαιώματα άμυνας των προσφευγουσών, οι οποίες, όσον αφορά τη διάρκεια της προσαπτόμενης παραβάσεως, αντιμετώπισαν τελικώς, με την προσβαλλόμενη απόφαση,

ηπιότερη αιτίαση (βλ., συναφώς, απόφαση JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 435). Επιπλέον, αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από τις προσφεύγουσες, αυτή η διαφορά στο «χρονικό πλαίσιο» της παραβάσεως που διαπίστωσε η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να μεταβάλει τη φύση της διαρκούς παραβάσεως στην οποία κατέληξε τόσο η ανακοίνωση των αιτιάσεων όσο και η προσβαλλόμενη απόφαση. Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν λυσιτελώς τις παρατηρήσεις τους επί της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, καθώς και επί των στοιχείων που υποδείκνυαν ότι η διάρκεια της παραβάσεως ήταν μεγαλύτερη από εκείνη στην οποία κατέληξε η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία η Επιτροπή παραδεκτώς απέσυρε εν μέρει, προς όφελος των προσφευγουσών, μία από τις αιτιάσεις (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 109 ανωτέρω, σκέψη 115).

131 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με τη διάρκεια της παραβάσεως που διαπίστωσε η Επιτροπή.

β) Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με την αίτηση μείωσης του ποσού του προστίμου που υπέβαλε η Fluorsid, καθώς και επί της φερόμενης ελλείψεως αιτιολογίας

132 Όσον αφορά τη φερόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Fluorsid σε σχέση με την αίτηση της εταιρίας αυτής για μείωση του ποσού του προστίμου, επισημαίνεται καταρχάς ότι η Fluorsid δεν αμφισβητεί την προσβαλλόμενη απόφαση αυτή καθαυτή όσον αφορά την έναντι αυτής εφαρμογή της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, αλλά διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι η αίτηση μείωσης του προστίμου που υπέβαλε δεν μνημονεύεται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, που συνιστά προπαρασκευαστικό μέτρο μη δυνάμενο να προσβληθεί. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι, κατά πάγια νομολογία, συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα και είναι ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του θέση (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Δεκεμβρίου 2007, C-516/06 P, Επιτροπή κατά Ferriere Nord, Συλλογή 2007, σ. I-10685, σκέψη 27). Επιπλέον, προκειμένου για πράξεις ή αποφάσεις των οποίων η επεξεργασία ακολουθεί διάφορα στάδια, συνιστούν, καταρχήν, πράξεις δυνάμενες να προσβληθούν μόνον τα μέτρα τα οποία καθορίζουν οριστικώς τη θέση του οικείου οργάνου μετά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας και όχι τα ενδιάμεσα μέτρα που σκοπούν στην προετοιμασία της τελικής αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψεις 9 και 10, και προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ferriere Nord, σκέψεις 27 έως 33).

133 Στο μέτρο που η υπό κρίση αιτίαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι με αυτήν προβάλλεται έλλειψη νομιμότητας της ίδιας της προσβαλλομένης αποφάσεως, επισημαίνεται ότι, μολονότι τα μέτρα αμιγώς προπαρασκευαστικού χαρακτήρα δεν είναι, αυτά καθαυτά, δεκτικά προσφυγής ακυρώσεως, είναι εντούτοις δυνατή η επίκληση παρατυπιών που ενδεχομένως αυτά ενέχουν προς στήριξη προσφυγής η οποία στρέφεται κατά της τελικής πράξεως της οποίας αποτελούν προπαρασκευαστικές πράξεις (απόφαση IBM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 132 ανωτέρω, σκέψη 12), δηλαδή, εν προκειμένω, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, στο Γενικό Δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει αν διαπράχθηκαν παρατυπίες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και αν οι εν λόγω παρατυπίες είναι ικανές να επηρεάσουν τη νομιμότητα της αποφάσεως που εξέδωσε η Επιτροπή κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής (απόφαση IBM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 132 ανωτέρω, σκέψη 24).

134 Από την ανακοίνωση του 2002 για τη συνεργασία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του προγράμματος επιείκειας που προβλέπεται στην ανακοίνωση αυτή, η διαδικασία δυνάμει της οποίας χορηγείται σε επιχείρηση πλήρης απαλλαγή από τα πρόστιμα ή μείωσή τους περιλαμβάνει τρία διακριτά στάδια. Η απαλλαγή από τα πρόστιμα ή η μείωσή τους χορηγείται από την Επιτροπή μόνο στο τελευταίο στάδιο, με την τελική απόφαση που το θεσμικό αυτό όργανο εκδίδει κατά το πέρας της διοικητικής

διαδικασίας. Επομένως, από το σύστημα που προβλέπεται στην ανακοίνωση του 2002 για τη συνεργασία προκύπτει ότι, πριν την τελική απόφαση, η επιχείρηση που ζητεί την απαλλαγή από τα πρόστιμα ή τη μείωση του ποσού τους δεν τυγχάνει όντως τέτοιας απαλλαγής ή μείωσης, αλλά υπάγεται απλώς σε διαδικαστικό καθεστώς, το οποίο ενδέχεται να μετεξελιχθεί σε απαλλαγή από τα πρόστιμα ή σε μείωση του ποσού τους κατά το πέρας της διοικητικής διαδικασίας, εφόσον πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2011, T-12/06, Deltafina κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-5639, σκέψη 118).

- 135 Η παράγραφος 26 της ανακοινώσεως του 2002 για τη συνεργασία προβλέπει ότι, αν η Επιτροπή καταλήξει προκαταρκτικά στο συμπέρασμα ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε μια επιχείρηση αντιπροσωπεύουν προστιθέμενη αξία, ενημερώνει εγγράφως την επιχείρηση, το αργότερο κατά την ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκε η ανακοίνωση των αιτιάσεων, για την πρόθεσή της να προβεί σε μείωση του ύψους του προστίμου. Τούτο σημαίνει επίσης ότι, όταν η Επιτροπή δεν προτίθεται να απαντήσει θετικά σε αίτηση επιείκειας, ουδόλως υποχρεούται να ενημερώσει σχετικά την ενδιαφερόμενη επιχείρηση κατά το στάδιο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Η δε παράγραφος 27 της ανακοινώσεως του 2002 για τη συνεργασία προβλέπει ότι, με κάθε απόφαση που εκδίδει στο τέλος της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή αξιολογεί την τελική θέση κάθε επιχείρησης που υπέβαλε αίτηση για μείωση προστίμου. Επομένως, μόνο με την τελική απόφαση της διοικητικής διαδικασίας που διεξάγεται ενώπιον της Επιτροπής υποχρεούται η τελευταία να αποφανθεί επί των αιτήσεων επιείκειας που της έχουν υποβληθεί, όπως άλλωστε έπραξε και εν προκειμένω.
- 136 Επομένως, η Επιτροπή δεν όφειλε να τοποθετηθεί επί της αιτήσεως επιείκειας που υπέβαλε η Fluorsid κατά το στάδιο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων. Εξ αυτού συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της Fluorsid ούτε παρέβη τη σχετική υποχρέωση αιτιολογήσεως, καθόσον, κατά το στάδιο αυτό, δεν είχε υποχρέωση να λάβει θέση επί της αιτήσεως επιείκειας της Fluorsid. Κατά μείζονα λόγο, το ίδιο ισχύει και για την παράλειψη της Επιτροπής να τοποθετηθεί, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, επί της αιτήσεως της Fluorsid για μείωση του προστίμου.
- 137 Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Fluorsid σε σχέση με την αίτηση επιείκειας ή την αίτηση μείωσης του ποσού του προστίμου που υπέβαλε η εταιρία αυτή.

Δ – Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 περί υπολογισμού του ποσού του προστίμου και της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 138 Καταρχάς, επισημαίνεται ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά περίπτωση εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006.
- 139 Κατ' ουσίαν, οι προσφεύγουσες, ενώ επισημαίνουν ότι «η εκτίμηση της Επιτροπής ως προς τον ορισμό της αγοράς δεν μπορεί να αμφισβητηθεί [...] επί της ουσίας», υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ενέχει έλλειψη αιτιολογίας και αντιφάσεις όσον αφορά τον ποσοτικό προσδιορισμό και τη γεωγραφική έκταση της εν λόγω αγοράς, ειδικότερα στο μέτρο που η Επιτροπή αποφάσισε να μη συνεκτιμήσει τα στοιχεία σχετικά με την Κίνα και τη Ρωσία, παρά το γεγονός ότι η παράβαση αφορούσε και τις χώρες αυτές. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας των πωλήσεων στην αγορά του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ, το θεσμικό αυτό όργανο έλαβε υπόψη τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε η Fluorsid τον Απρίλιο του 2008, αντί για τα αντίστοιχα στοιχεία που η ίδια εταιρία παρέσχε τον Μάιο του 2008. Επομένως, η βάση υπολογισμού του ποσού του προστίμου, που καθορίστηκε δυνάμει της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, είναι εσφαλμένη.

- 140 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως.
- 141 Ο λόγος αυτός υποδιαιρείται, κατ' ουσίαν, σε τρία σκέλη, που αφορούν, πρώτον, εσφαλμένη εκτίμηση της γεωγραφικής έκτασης της αγοράς και της παραβάσεως, δεύτερον, εσφαλμένο καθορισμό της αξίας της αγοράς και της αξίας των πωλήσεων και, τρίτον, εσφαλμένο καθορισμό του επιπέδου του προστίμου.
- 142 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθούν οι γενικές αρχές που διέπουν τον καθορισμό το ποσού των προστίμων.
- 143 Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, για τον καθορισμό του ύψους του προς επιβολή προστίμου για παραβάσεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως.
- 144 Κατά πάγια νομολογία, η σοβαρότητα των παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού πρέπει να αποδεικνύεται βάσει ικανού αριθμού στοιχείων όπως είναι, μεταξύ άλλων, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιο της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, τούτο δε χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 241· Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106 ανωτέρω, σκέψη 54, και της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P και C-137/07 P, Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-8681, σκέψη 91).
- 145 Η νομολογία έχει δεχτεί ότι, για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των παραβάσεων, καθώς και όλα τα στοιχεία που προσφέρονται για την εκτίμηση της σοβαρότητάς τους, όπως η συμπεριφορά της κάθε επιχειρήσεως, η λειτουργία καθεμίας από αυτές κατά τον καθορισμό των εναρμονισμένων πρακτικών, το όφελος που μπόρεσαν να αντλήσουν από τις πρακτικές αυτές, το μέγεθός τους και η αξία των εμπορευμάτων που αφορά η σύμπραξη, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις τέτοιου είδους για την Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-386/10 P, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-13085, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 146 Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει επίσης ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και αντικειμενικά στοιχεία όπως το περιεχόμενο και η διάρκεια των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορών, ο αριθμός και η έντασή τους, η έκταση της επηρεασθείσας αγοράς και η επιδείνωση που υπέστη η δημόσια οικονομική τάξη. Στην ανάλυση πρέπει επίσης να συνεκτιμώνται το σχετικό μέγεθος των ευθυνόμενων επιχειρήσεων και το μερίδιο της αγοράς που κατέχουν, καθώς και η τυχόν καθ' υποτροπή υιοθέτηση τέτοιων συμπεριφορών (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 145 ανωτέρω, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 147 Ο μεγάλος αυτός αριθμός των συνεκτιμώμενων στοιχείων επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να προβαίνει σε διεξοδικό έλεγχο των περιστάσεων της παραβάσεως (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 145 ανωτέρω, σκέψη 58).
- 148 Προς εξασφάλιση της διαφάνειας και του αντικειμενικού χαρακτήρα των αποφάσεων με τις οποίες καθορίζει πρόστιμα λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, η Επιτροπή εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων (παράγραφος 3 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006). Με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, το θεσμικό αυτό όργανο γνωστοποιεί υπό ποιες συνθήκες θα λαμβάνει υπόψη τις διάφορες περιστάσεις της παραβάσεως, καθώς και τις συνέπειες που τούτο μπορεί να έχει για τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 145 ανωτέρω, σκέψη 59).

- 149 Οι κατευθυντήριες γραμμές περιέχουν κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προσδιορίσει λόγους που να συνάδουν με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, αρκούνται δε στην περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για να ελέγξει την παράβαση και των κριτηρίων που το θεσμικό αυτό όργανο οφείλει να λαμβάνει υπόψη για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου (βλ. απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 145 ανωτέρω, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 150 Πράγματι, οι κατευθυντήριες γραμμές είναι ένα μέσο που αποβλέπει στο να διευκρινισθούν, τηρουμένου του δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος, τα κριτήρια που προτίθεται να εφαρμόσει η Επιτροπή στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό των προστίμων την οποία της απονέμει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003. Επομένως, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν συνιστούν τη νομική βάση της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, καθόσον αυτή στηρίζεται στον κανονισμό 1/2003, καθορίζουν ωστόσο, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, τη μέθοδο την οποία δεσμεύτηκε να ακολουθεί η Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων που επιβλήθηκαν με την απόφαση αυτή και κατοχυρώνουν, κατά συνέπεια, την ασφάλεια δικαίου των επιχειρήσεων (απόφαση Dansk Røringindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144 ανωτέρω, σκέψεις 209 έως 213, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψεις 219 και 223).
- 151 Επομένως, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως κανόνας δικαίου τον οποίο οφείλει να τηρεί σε κάθε περίπτωση η διοίκηση, πλην όμως περιέχουν κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική, από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προβάλει δικαιολογητικούς λόγους, άλλως υπάρχει κίνδυνος προσβολής των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της ίσης μεταχείρισης (απόφαση Dansk Røringindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144 ανωτέρω, σκέψεις 209 και 210, και της 18ης Μαΐου 2006, C-397/03 P, Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-4429, σκέψη 91).
- 152 Κατά την παράγραφο 5 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, όπως αυτές εφαρμόζονται στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή πρέπει να βασίζεται, κατά τον υπολογισμό του ποσού των προστίμων, στην αξία των πωλήσεων προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση. Η διάρκεια της παραβάσεως πρέπει επίσης να συνεκτιμάται ως σημαντικό στοιχείο. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων σε σχέση με την παράβαση και τη διάρκειά της αντικατοπτρίζει την οικονομική σημασία της παραβάσεως καθώς και το σχετικό βάρος κάθε επιχειρήσεως που μετείχε στην παράβαση. Κατά την παράγραφο 6 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η αναφορά στα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτική για την τάξη μεγέθους του προστίμου, αλλά δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως βάση «αυτόματης και αριθμητικής μεθόδου υπολογισμού».
- 153 Κατά τις παραγράφους 10 και 11 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, στο πλαίσιο υπολογισμού του προστίμου, η Επιτροπή καθορίζει για κάθε επιχείρηση ένα βασικό ποσό το οποίο μπορεί να αναπροσαρμόζει.
- 154 Δυνάμει των παραγράφων 12 και 13 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, το βασικό ποσό καθορίζεται σε συνάρτηση με την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποίησε η επιχείρηση στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ, κατά κανόνα κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους της συμμετοχής της στην παράβαση, και με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα. Κατά την παράγραφο 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιεί «τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία».

155 Η παράγραφος 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Όταν η γεωγραφική έκταση μιας παραβάσεως υπερβαίνει τα όρια του [Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)] (για παράδειγμα, στην περίπτωση των παγκόσμιων καρτέλ), οι σχετικές πωλήσεις των επιχειρήσεων εντός του ΕΟΧ ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν κατάλληλα τη βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχείρησης στην παράβαση. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδίως στην περίπτωση παγκόσμιων συμφωνιών κατανομής αγορών.

Στις περιπτώσεις αυτές, με στόχο να αντικατοπτρίζεται τόσο το συνολικό μέγεθος των εν λόγω πωλήσεων εντός του ΕΟΧ όσο και η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής της κάθε επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα μπορεί να εκτιμήσει τη συνολική αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση στον σχετικό γεωγραφικό χώρο (ευρύτερο του ΕΟΧ), να προσδιορίσει το μερίδιο των πωλήσεων που αντιστοιχεί σε κάθε επιχείρηση που συμμετέχει στην παράβαση στην εν λόγω αγορά και να εφαρμόσει το ποσοστό αυτό στις συνολικές πωλήσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στο εσωτερικό του ΕΟΧ. Το αποτέλεσμα θα χρησιμοποιείται ως αξία των πωλήσεων με σκοπό τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου.»

156 Δυνάμει της παραγράφου 19 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, το βασικό ποσό του προστίμου συνδέεται με ορισμένο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο καθορίζεται σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παραβάσεως. Κατά την παράγραφο 20 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η εκτίμηση της σοβαρότητας γίνεται κατά περίπτωση για κάθε είδος παραβάσεως, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών συνθηκών της υπόθεσης. Η παράγραφος 21 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 ορίζει ότι, κατά γενικό κανόνα, το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη θα μπορεί να ανέλθει έως το 30 % της αξίας των πωλήσεων.

157 Οι διάφορες αιτιάσεις που προβάλλουν οι προσφεύγουσες πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων.

2. Επί της γεωγραφικής έκτασης της παραβάσεως και του φερόμενου ως εσφαλμένου ορισμού της αγοράς

158 Κατά την παράγραφο 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 και με τις αρχές που υπενθυμίζονται με τις σκέψεις 142 έως 151 ανωτέρω, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να ορίζει την αγορά των οικείων προϊόντων αυτή καθαυτή, αλλά μόνον τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως. Συναφώς, η Επιτροπή διαπίστωσε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι, κατά τη διάρκεια της συσκέψεως του Μιλάνου, τα μέλη της συμπράξεως είχαν συμφωνήσει ως προς τις τιμές, τους όγκους πωλήσεων και τις κατανομές των αγορών στην Ευρώπη, στη Βόρεια Αμερική, στη Νότια Αμερική, στην Αυστραλία και σε άλλες αγορές, όπως αυτή της Τουρκίας. Επομένως, η Επιτροπή διαπίστωσε, σύμφωνα με τον κανόνα συμπεριφοράς που αυτοδεσμεύτηκε να τηρεί, ότι η παράβαση εκτεινόταν πέραν του εδάφους του ΕΟΧ, ήταν μάλιστα παγκόσμιας εμβέλειας.

159 Οι προσφεύγουσες φρονούν, κατά βάση, ότι, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της συνολικής αξίας των αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με την παράβαση εντός του οικείου γεωγραφικού τομέα, κακώς η Επιτροπή, και στηριζόμενη σε ανεπαρκή και αντιφατική αιτιολογία, παρέλειψε να λάβει υπόψη τα αριθμητικά στοιχεία που αφορούσαν τη Ρωσία και την Κίνα.

160 Συγκεκριμένα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 33, 51 και 136 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, μολονότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι η εμβέλεια της σύμπραξης ήταν παγκόσμια, εντούτοις απέκλεισε από τη γεωγραφική της έκταση τόσο την Κίνα, για τον λόγο ότι οι συμπαιγνίες δεν αφορούσαν τη χώρα αυτή, όσο και τη Ρωσία, για τον λόγο ότι η «αναφορά στη Ρωσία δεν [επιβεβαίωνε] την ύπαρξη συμφωνιών σχετικών με τη χώρα αυτή».

- 161 Όσον αφορά τη Ρωσία, η Επιτροπή επισήμανε με την υποσημείωση 69 υπό την αιτιολογική σκέψη 84 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να αμφισβητηθεί επ' αυτού από τις προσφεύγουσες, ότι από τα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου προκύπτει ότι η χώρα αυτή μνημονευόταν μόνο μία φορά, στη φράση «Ρωσία – Δεν παρουσιάζει κανένα ενδιαφέρον για την ICF ή την IQM». Η μοναδική αυτή μνεία όμως δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι η γεωγραφική έκταση της παραβάσεως που διέπραξαν οι προσδιοριζόμενες στην προσβαλλόμενη απόφαση επιχειρήσεις περιλάμβανε και τη Ρωσία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον απέκλεισε τη Ρωσία από τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως. Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να ανατραπεί από το γεγονός ότι η Boliden, προκειμένου να εκτιμήσει την αξία που είχε το 2000 η σχετική με τη σύμπραξη παγκόσμια αγορά του φθοριούχου αργιλίου, υπολόγισε το ποσό αυτό στα 329 000 000 ευρώ, συμπεριλαμβάνοντας και την αξία της ρωσικής αγοράς. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση της εν λόγω αξίας της αγοράς από την Επιτροπή στα 340 000 000 ευρώ λαμβάνει υπόψη και τα αριθμητικά στοιχεία της ICF, η οποία εκτίμησε την ίδια αξία στα 400 852 965 ευρώ (υποσημείωση 37 υπό την αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ομοίως, το απόσπασμα των πρακτικών της συσκέψεως IFPA που διεξήχθη στο Μόντρεαλ (Καναδάς) στις 13 Σεπτεμβρίου 1999 περιορίζεται στην επισήμανση ότι η αβεβαιότητα ως προς τα σχετικά με τη Ρωσία αριθμητικά στοιχεία είναι τόσο κρίσιμη ώστε να ακυρώνει κάθε συλλογιστική στηριζόμενη στα συνολικά αριθμητικά στοιχεία.
- 162 Όσον αφορά την Κίνα, πράγματι οι προσφεύγουσες ορθώς υποστηρίζουν ότι, στα πρακτικά της συσκέψεως του Μιλάνου, γίνεται αναφορά σε «κινεζική τιμή». Συγκεκριμένα, η αιτιολογική σκέψη 86 της προσβαλλομένης αποφάσεως παραθέτει απόσπασμα των εν λόγω πρακτικών, στο πλαίσιο της παρουσίας της κατανομής της προσφοράς και των τιμών που σχεδίαζαν να εφαρμόσουν οι προμηθευτές φθοριούχου αργιλίου στην αυστραλιανή αγορά, σύμφωνα δε με το εν λόγω απόσπασμα «η κινεζική τιμή το 2001 θα πρέπει να ανέρχεται σχεδόν στα 750-760 USD [ανά τόνο] fob με μεταφορικά 10 USD [ανά τόνο]», αλλά το ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούσε να είναι υψηλότερο με «τιμή παράδοσης από την Ευρώπη/IQM που θα πρέπει να ανέρχεται στα 875 USD [ανά τόνο]». Εντούτοις, η Επιτροπή εξήγησε αρκούντως με τα δικόγραφα της, χωρίς να αντικρουσθεί πειστικά από τις προσφεύγουσες με το υπόμνημά τους απαντήσεως, ότι αυτή η αναφορά στην κινεζική τιμή έπρεπε να γίνει αντιληπτή ως αναφορά στις τιμές που προσέφεραν οι Κινέζοι εξαγωγείς στους Αυστραλούς πελάτες τους και όχι ως αναφορά στις πωλήσεις που πραγματοποιούνταν εντός της ίδιας της κινεζικής αγοράς.
- 163 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς εκτίμησε η Επιτροπή ότι η Κίνα και η Ρωσία δεν αποτελούσαν τμήμα των γεωγραφικών ζωνών που κάλυπτε η σύμπραξη. Επομένως, το θεσμικό αυτό όργανο δεν υπέπεσε σε πλάνη στο πλαίσιο προσδιορισμού της γεωγραφικής έκτασης της αγοράς με την προσβαλλόμενη απόφαση κατ' εφαρμογή της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών.
- 164 Επομένως, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της αξίας της αγοράς και των πωλήσεων του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ

- 165 Η αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως επισημαίνει ότι η αξία της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ βασίζεται σε εκτιμήσεις που προσκόμισαν τα μέλη της συμπράξεως προς απάντηση στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών που τους είχε απευθύνει η Επιτροπή στις 11 και στις 14 Απριλίου 2008.
- 166 Σε απάντηση προς τις εν λόγω αιτήσεις, η Fluorsid επισήμανε, αρχικώς, ότι η εν λόγω αξία της αγοράς ανερχόταν στα 73 195 200 ευρώ και, εν συνεχεία, στις 16 Μαΐου 2008, ότι η ίδια αξία ανερχόταν στα 46 920 000 ευρώ.
- 167 Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι τα αριθμητικά στοιχεία που προσκομίστηκαν τον Μάιο του 2008 ήταν κρισιμότερα και ότι, ως εκ τούτου, η Επιτροπή όφειλε να έχει υποκαταστήσει με τα στοιχεία αυτά εκείνα που είχε προσκομίσει η Fluorsid τον Απρίλιο του

2008, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν μπόρεσαν να παράσχουν επαρκώς θεμελιωμένες εξηγήσεις προκειμένου να στηρίξουν αυτό το επιχειρήμα. Το εν λόγω επιχειρήμα στερείται πειστικότητας κατά μείζονα λόγο στο μέτρο που τα δεδομένα που προσκόμισε αρχικά η Fluorsid για την αξία της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ, δηλαδή το ποσό των 73 195 200 ευρώ, προσέγγιζαν κατά πολύ εκείνα που προσκόμισαν η IQM –δηλαδή το ποσό των 75 000 000 ευρώ– και η ICF –δηλαδή το ποσό των 82 057 530 ευρώ– ενώ μόνο η Boliden υπέδειξε ποσό το οποίο υπολείπεται σε μεγάλο βαθμό των προηγούμενων, δηλαδή 53 000 000 ευρώ. Οι προσφεύγουσες όμως δεν κατόρθωσαν να παράσχουν εύλογες εξηγήσεις για την ευθυγράμμιση αυτή, σε ύποπτο χρόνο, των στοιχείων της Fluorsid με εκείνα της Boliden, ούτε τεκμηρίωσαν επαρκώς την εκτίμηση ότι τα αριθμητικά στοιχεία του Μαΐου 2008 ήταν περισσότερο αξιόπιστα από τα αντίστοιχα του Απριλίου 2008. Συναφώς, οι προσφεύγουσες αρκέστηκαν στο να επισημάνουν ότι η απόκλιση μεταξύ των στοιχείων αυτών μπορούσε να εξηγηθεί από μια διαφορετική αξιολόγηση της κατανάλωσης φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ, η οποία δεν ήταν 25 kg ανά τόνο, όπως είχαν εκτιμήσει για τον υπολογισμό των αριθμητικών στοιχείων του Απριλίου 2008, αλλά 16 kg ανά τόνο, πράγμα που συνεπαγόταν μείωση της αξίας της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ. Όμως, αυτό το αόριστο επιχειρήμα των προσφευγουσών ουδόλως επιβεβαιώνεται από αποδεικτικά στοιχεία. Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν επαρκώς κατά νόμον ότι τα αριθμητικά στοιχεία του Μαΐου 2008 ήταν κρισιμότερα από εκείνα του Απριλίου 2008. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή ορθώς στήριξε την εκτίμησή της στον αριθμητικό μέσο όρο των στοιχείων που προσκόμισαν τα μέλη της συμπράξεως τον Απρίλιο του 2008, μέσο όρο τον οποίο και στρογγυλοποίησε.

- 168 Επομένως, ελλείψει εύλογης αιτίας για να κριθούν ως περισσότερο αξιόπιστα τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε η Fluorsid τον Μάιο του 2008, η Επιτροπή δικαιολογημένα στηρίχθηκε στα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε η εν λόγω εταιρία τον Απρίλιο του 2008, καταλήγοντας ότι τα τελευταία αποτελούσαν τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία κατά την έννοια της παραγράφου 15 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 για την εκτίμηση της αξίας της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ.
- 169 Επιπλέον, και επικουρικώς, όσον αφορά το έννομο συμφέρον των προσφευγουσών να στραφούν κατά της μη συνεκτίμησης της αξίας της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ την οποία αυτές υπέδειξαν τον Μάιο του 2008, υπενθυμίζεται ότι, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 22 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, για να αποφασιστεί εάν το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων το οποίο θα λαμβάνεται υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση θα πρέπει να είναι χαμηλά ή υψηλά στην κλίμακα του 0 έως 30 % της εν λόγω αξίας, η Επιτροπή συνεκτιμά διάφορους παράγοντες, όπως το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι.
- 170 Όσον αφορά το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή εκτίμησε καταρχάς με την προσβαλλόμενη απόφαση, βάσει των στοιχείων που προσκόμισαν οι αποδέκτες της αποφάσεως αυτής, ότι η αξία των πωλήσεων του τμήματος «Noralf» της Boliden εντός του ΕΟΧ ανερχόταν το 2000 σε 12 731 118 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 9 της προσβαλλομένης αποφάσεως), της Fluorsid σε 2 717 735 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 15 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και της ICF σε 8 146 129 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η IQM δεν πώλησε φθοριούχο αργίλιο εντός του ΕΟΧ κατά το έτος 2000 (αιτιολογική σκέψη 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, η συνολική αξία των συνολικών πωλήσεων που πραγματοποίησαν το 2000 οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως εντός του ΕΟΧ ανερχόταν σε 23 594 982 ευρώ.
- 171 Εν συνεχεία, η Επιτροπή εκτίμησε τη συνολική αξία των πωλήσεων του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ κατά το 2000 σε 71 600 000 ευρώ, ποσό που αποτελεί τον μέσο όρο των αριθμητικών δεδομένων που προσκόμισαν τα μέλη της συμπράξεως. Το θεσμικό αυτό όργανο συνήγαγε από τα στοιχεία αυτά ότι το συνολικό μερίδιο αγοράς των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως ανερχόταν στο 33 % της αγοράς του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 172 Τέλος, στο πλαίσιο καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου βάσει του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων, η Επιτροπή επισήμανε ότι επρόκειτο να λάβει υπόψη το γεγονός ότι το συνολικό μερίδιο αγοράς που είχαν οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως εντός του ΕΟΧ για το 2000 δεν είχε υπερβεί το 35 % (αιτιολογική σκέψη 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 173 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα αριθμητικά στοιχεία του Απριλίου 2008 και όχι εκείνα του Μαΐου 2008 εννόησε τις προσφεύγουσες. Συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται η συνολική αξία της αγοράς τόσο μειώνεται το μερίδιο αγοράς των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως εντός του ΕΟΧ και αντιστρόφως. Επομένως, η συνολική αξία των 23 594 982 ευρώ που αντιπροσώπευαν οι πωλήσεις των μελών της συμπράξεως αντιστοιχεί περίπου στο 33 % της συνολικής αξίας των πωλήσεων του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ το 2000, η οποία, σύμφωνα με τις ενδείξεις της Fluorsid, τον Απρίλιο του 2008 ανερχόταν στο ποσό των 71 600 000 ευρώ. Εντούτοις, αν χρησιμοποιηθεί ως βάση η συνολική αξία των 46 920 000 ευρώ που αντιπροσώπευαν οι πωλήσεις φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ το 2000, και η οποία προκύπτει από τα στοιχεία που προσκόμισε η Fluorsid τον Μάιο του 2008, η μέση αξία της αγοράς ανέρχεται στα 64 244 250 ευρώ, οπότε το ποσοστό της αξίας των αγορών των αποδεκτών της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει υψηλότερο, δηλαδή περίπου 37 %, πράγμα που είναι λιγότερο ευνοϊκό για τις προσφεύγουσες.
- 174 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση των προσφευγουσών που αντλείται από τη μη συνεκτίμηση, στο πλαίσιο καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου, της αξίας της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ την οποία αυτές υπέδειξαν τον Μάιο του 2008.
- 175 Δεύτερον, όσον αφορά τη φερόμενη έλλειψη αιτιολογίας, πρέπει να υπομνησθούν οι αρχές που διέπουν την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει η Επιτροπή, και οι οποίες εκτίθενται με τη σκέψη 100 ανωτέρω.
- 176 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, στηριζόμενη, με την αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στα αριθμητικά στοιχεία που αντιπροσώπευαν την αξία της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ και τα οποία προσκόμισε ειδικότερα η Fluorsid τον Απρίλιο του 2008, εκτίμησε σωπηρώς ότι τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε καθυστερημένα η εν λόγω εταιρία τον Μάιο του 2008 δεν ήταν κρίσιμα. Δεδομένου ότι, στο πλαίσιο της εν λόγω εκτιμήσεως της αξίας της αγοράς του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ, οι IQM και ICF καθώς και, αρχικώς, οι προσφεύγουσες είχαν προσκομίσει αριθμητικά στοιχεία της ίδιας τάξης μεγέθους, οι προσφεύγουσες ήταν σε θέση να αντιληφθούν τη σχετική προσέγγιση που επέλεξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, πράγμα που παρέσχε σε αυτές τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν δικαστικώς την απόφαση αυτή και στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να ελέγξει την ουσιαστική νομιμότητά της. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, μολονότι, κατ' επιταγή του άρθρου 253 ΕΚ, η Επιτροπή υποχρεούται να εκθέσει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που δικαιολογούν την απόφαση, καθώς και τις νομικές εκτιμήσεις που την ώθησαν στη λήψη της, η διάταξη αυτή δεν επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να προβαίνει σε λεπτομερή εξέταση του συνόλου των πραγματικών και νομικών στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της κατά τη διοικητική διαδικασία (προπαρατεθείσες στη σκέψη 100 ανωτέρω αποφάσεις VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, σκέψη 22, Belasco κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 55, Volkswagen κατά Επιτροπής, σκέψη 127, και Romana Tabacchi κατά Επιτροπής, σκέψη 233). Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν, όπως εν προκειμένω, ο ενδιαφερόμενος διάδικος προσκομίζει τέτοια στοιχεία εκπροθέσμως, και μάλιστα σε ύποπτο χρόνο, καθώς και όταν τα επίμαχα στοιχεία αντιφάσκουν προς εκείνα που ο ίδιος είχε αρχικώς προσκομίσει.
- 177 Επομένως, η αιτίαση που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας πρέπει να απορριφθεί.

4. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου

- 178 Στο μέτρο που οι προσφεύγουσες αμφισβητούν εν γένει τη νομιμότητα του εκ μέρους της Επιτροπής καθορισμού του ύψους του προστίμου, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή την ύπαρξη σύμπραξης στην οποία μετείχαν οι προσφεύγουσες. Επιπλέον, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η εφαρμογή της συμφωνίας που είχε συναφθεί κατά τη σύσκεψη του Μιλάνου είχε αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2000 και ότι, κατά συνέπεια, η σύμπραξη τέθηκε εμπράκτως σε εφαρμογή από τους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, συμπεριλαμβανομένων και των προσφευγουσών (βλ. σκέψεις 79 έως 101 ανωτέρω καθώς και αιτιολογική σκέψη 239 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 179 Εν συνεχεία, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 23 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι η συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε παράβαση που συνίστατο, μεταξύ άλλων, σε οριζόντια συμφωνία καθορισμού τιμών, η οποία, ως εκ της φύσεώς της και μόνον, καταλέγεται μεταξύ των σοβαρότερων περιορισμών του ανταγωνισμού (αιτιολογική σκέψη 236 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 180 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον εφάρμοσε την παράγραφο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, που προβλέπει ότι, «ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % της αξίας των πωλήσεων [...], προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις και από το να εισέρχονται απλώς, μεταξύ άλλων, σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών [και] κατανομής της αγοράς», λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη παράγοντες όπως είναι η φύση της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των μετεχόντων, η γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 22 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006.
- 181 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε ότι το συνολικό μερίδιο αγοράς των μελών της συμπράξεως εντός του ΕΟΧ για το 2000 δεν είχε υπερβεί το 35 % (αιτιολογική σκέψη 237 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη 33 αυτής) και ότι η γεωγραφική έκταση της παραβάσεως ήταν παγκόσμιας κλίμακας (αιτιολογική σκέψη 238 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην αιτιολογική σκέψη 136 αυτής). Εκτός αυτού, η Επιτροπή επισήμανε ότι έλαβε υπόψη μερίδιο αγοράς μικρότερο του 35 %, προκειμένου να καθορίσει στο 17 % το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων των προσφευγουσών που έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ως βάση υπολογισμού του βασικού ποσού των προς επιβολή προστίμων (αιτιολογική σκέψη 240 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Όμως, δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν με επαρκή σαφήνεια και ακρίβεια την προσέγγιση που ακολούθησε επί του ζητήματος αυτού η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, συνάγεται ότι το θεσμικό αυτό όργανο δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον επέλεξε τα συγκεκριμένα στοιχεία για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου.
- 182 Επομένως, η αιτίαση που αντλείται από εσφαλμένο υπολογισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να απορριφθεί.
- 183 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως.
- 184 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, τα αιτήματα ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους. Επιπλέον, όσον αφορά το επικουρικό αίτημα μεταρρυθμίσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες, και λαμβανομένων υπόψη ειδικότερα των ανωτέρω εκτιμήσεων, δεν συντρέχει λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα αυτό από το Γενικό Δικαστήριο, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του.
- 185 Ως εκ τούτου, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁸⁶ Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει τη Fluorsid SpA και τη Minmet financing Co. στα δικαστικά έξοδά τους καθώς και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.**

Azizi

Labucka

Frimodt Nielsen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Ιουνίου 2013.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς.....	2
I – Πραγματικά περιστατικά.....	2
II – Προσβαλλόμενη απόφαση	3
A – Διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως.....	3
B – Αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως	4
1. Επί του τομέα του φθοριούχου αργιλίου	4
2. Επί της συσκέψεως του Μιλάνου και της εφαρμογής της συμπράξεως.....	4
3. Επί της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ.....	5
4. Επί της διάρκειας της παραβάσεως	6
5. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου.....	6
6. Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων	7
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	7
Σκεπτικό	8

I – Επί του παραδεκτού	8
A – Προκαταρκτική παρατήρηση	8
B – Επί του περιεχομένου της προσφυγής	9
Γ – Επί του παραδεκτού της προσφυγής της Minmet	9
II – Επί της ουσίας	12
A – Σύνοψη των λόγων ακυρώσεως	12
B – Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ.....	13
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	13
2. Υπόμνηση του περιεχομένου της προσβαλλομένης αποφάσεως	15
3. Επί της αποδείξεως της παραβάσεως	16
Γ – Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας .	20
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	20
2. Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με τα έγγραφα που αφορούν τις μεταγενέστερες της συσκέψεως του Μιλάνου επαφές	23
α) Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με το «χρονικό πλαίσιο» της παραβάσεως	26
β) Επί της φερόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας σε σχέση με την αίτηση μείωσης του ποσού του προστίμου που υπέβαλε η Fluorsid, καθώς και επί της φερόμενης ελλείψεως αιτιολογίας.....	27
Δ – Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003 περί υπολογισμού του ποσού του προστίμου και της παραγράφου 18 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006	28
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	28
2. Επί της γεωγραφικής έκτασης της παραβάσεως και του φερόμενου ως εσφαλμένου ορισμού της αγοράς	31
3. Επί της αξίας της αγοράς και των πωλήσεων του φθοριούχου αργιλίου εντός του ΕΟΧ ...	32
4. Επί του καθορισμού του ποσού του προστίμου.....	35
Επί των δικαστικών εξόδων	36